

Konfuciusz krónika

Az ELTE Konfuciusz Intézet ingyenes magazinja
IV. évfolyam 2010/2. szám

孔子学院通讯
罗兰大学孔子学院
2010年第二期
免费发行

Miért tanuljunk kínaiul?

A kínai a legtöbbször által anyanyelvként beszélt nyelv a világon. Az emberiség több mint egyötödének kínai az anyanyelve. A kínai az ENSZ hivatalos nyelveinek egyike.

Az elmúlt harminc év bámulatos, évi 10%-os gazdasági növekedésének köszönhetően Kína ma a világ egyik legfontosabb gazdasági, politikai, kulturális nagyhatalma. A kínai néhány hónapja – a japánt megelőzve – a világ második legnagyobb gazdaságává vált.

Kína megbecsült tagja a nemzetek közösségének. 2008-ban sikeres olimpiát rendezett, 2010-ben világkiállításnak ad otthont, s az élet szinte minden területén megkerülhetetlen.

A kínai cégek behálózják a világot, s a multinacionális vállalatok túlnyomó többsége jelen van Kínában. E cégek mindegyikének szüksége van kínaiul jól beszélő szakemberekre.

A magyar–kínai kapcsolatok az utóbbi években sosem látott gyorsasággal fejlődtek. Kína ma Magyarország legnagyobb ázsiai kereskedelmi partnere, hazánk pedig Kína második legjelentősebb partnere Közép-Európában. Kulturális kapcsolataink is egyre szorosabbak, 2007–2008-ban például magyar évadot rendeztek több kínai nagyvárosban, 2009-ben pedig kínai kulturális fesztivált szerveztek Magyarországon.

A kínai nyelv egyre népszerűbb a világon: becslések szerint 2010 végére már 100 millió külföldi fog kínaiul tanulni.

A kínai a világ egyik legősibb civilizációja, mely hihetetlenül sokszínű, értékes kulturális kincsekkel gazdagította az emberiséget. A kínai nyelv megismerése nemcsak jó befektetés, hanem általa hozzáférhetünk e rendkívül gazdag kultúrához is.

A kínai nyelv még csak nem is olyan nehéz, ahogy azt sokan gondolják. Nyelvtana a világon az egyik legegyszerűbb (nincsenek toldalékok, nemek, számok, ese-

tek), egyedül a zenei hangsúlyok és az írás jelenthetnek problémát. Ám azt a 3000 írásjegyet megtanulni, amelyet a mindennapi életben használnak, egyáltalán nem boszorkányság.

A kínai nyelv immár mindenki számára elérhető. A 2006-ban nyílt ELTE Konfuciusz Intézet rendszeresen indít különböző szintű kínai nyelvtanfolyamokat. Ugyanitt változatos kulturális programok is várják az érdeklődőket, s a modern Kína megismerését is feladatunknak tekintjük. Nyelvtanfolyamainkat kínai anyanyelvű vagy Kínában képzett tanárok tartják, a legmodernebb tananyagokra építve, Budapest szívében. Tanfolyamainkra, programjainkra mindenkit szeretettel várunk!

ELTE Konfuciusz Intézet

Cím: 1088 Budapest, Múzeum krt. 4/F. I. 16.

Telefon: (36)-(1)-411-65-97, (36)-(1)-411-65-00/5401

Fax: (36)-(1)-411-65-98

Nyitva: H–P: 10:00–13:00, 14:00–18:00

E-mail: office@konfuciuszintezet.hu

Honlap: konfuciuszintezet.hu

亲爱的读者:

在过去的几个月里,“中国”一词频繁出现在新闻里,其原因主要有两个。首先,中国经济正式超过日本从而成为世界第二经济大国,仅次于美国。第二,所有的报道都证明上海世博会如期进行并获得巨大成功,参观人数将很有可能超过预期人数。当然,这两件事并不是互相独立的,它们同时证明了中国已经毫无疑问地成为了全球一个重要的角色。并且,这不仅仅是量的变化,而且在质上达到了很高的水平:上海世博会不仅在规模上超过了之前的所有世界盛会,并且在技术水平上也已经超越。

中国奇迹根植于古老的中国传统,这也是我们对中国语言和中国文化兴趣不断增长的原因之一。这种增长可以从孔子学院不断扩大中得到反映:截至2010年夏天,全球共有94个国家建立了316所孔子学院和337个孔子课堂。4年前创建的罗兰大学孔子学院,正在努力满足这种不断增长的需求。我们每学期提供越来越多的语言课程和文化项目,并且我们正努力把“中国”带到匈牙利的各个地方。不久的将来,这个愿望将得以实现。

对中国语言感兴趣的人可以参加我们的免费入门课程或其它课程。和往年一样,这一学年,我们使得很多大学生和中学生能够在自己的学校里学习汉语。对于那些希望参加考试的学生,他们可以在我们的学院参加国际认可的语言考试。除了语言课程,我们的讲座系列、文化项目、科技活动也继续进行,并且我们计划出版一些新的书刊。同时,我们的网页也正在全面重建中,它将在内容上更加的新颖和丰富。

期待早日与您相遇在我们的课程或活动中!

绍莱特博士
主编

KEDVES OLVASÓ!

Az utóbbi hónapokban Kína két fejlemény révén került a híradások élére. Egyrészt hivatalossá vált, hogy a kínai gazdaság teljesítménye lehaladta a japánét, s ezzel Kína a világ második legnagyobb gazdaságává vált, immár csak az USA előzi meg. Másrészt valamennyi beszámoló megerősíti, hogy a Shanghai-i Világkiállítás mindenben a terveknek megfelelően, hatalmas sikerrel zajlik, s a látogatók száma valószínűleg az előzetes várakozásokat is felülmúlja. A két hír természetesen összefügg, s mindkettő arra utal: Kína immáron visszavonhatatlanul fontos globális tényező. Ráadásul nemcsak mennyiségi növekedésre, hanem csúcsmínőségű eredményekre is képes – az expó nemcsak méreteiben, hanem technikai színvonalában is minden korábbi világeseményt túlszárnyal.

A kínai csoda az ősi kínai hagyományokban gyökerezik, emiatt is folyamatosan növekszik az érdeklődés a kínai nyelv és kultúra iránt. Ezt jelzi a Konfuciusz Intézetek egyre bővülő hálózata is: 2010 nyarán már 316 Konfuciusz Intézet és 337 Konfuciusz Tanterem működött a világ 94 országában. Az egyre nagyobb igényeket az idén négyéves ELTE Konfuciusz Intézet is érzi, s igyekszik is nekik megfelelni. Félévről félévre több nyelvtanfolyamot

és kulturális programot szervezünk, és igyekszünk Kínát az ország minél több pontjára elvinni. Így lesz ez a közeljövőben is.

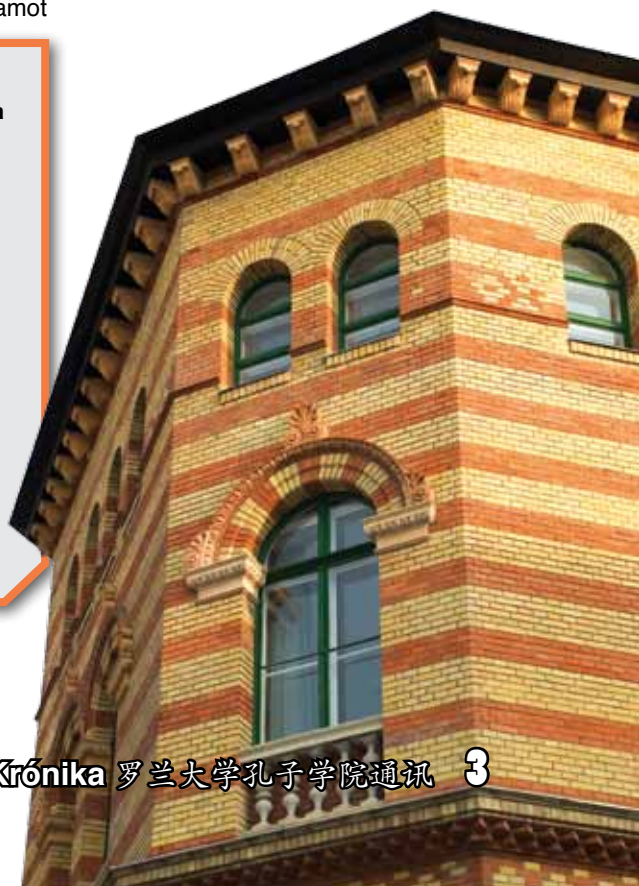
A kínai nyelv iránt érdeklődőket továbbra is várják ingyenes „ismerkedő” nyelvtanfolyamaink, valamint egyéb kurzusaink. Lehetővé tettük, hogy számos egyetem és gimnázium tanulója a saját intézményében tanulhasson kínaiul ebben a tanévben is. Aki szeretné megmérteni magát, az nemzetközileg elfogadott nyelvvizsgát tehet nálunk. A nyelvtanfolyamok mellett folytatódnak előadássorozataink, kulturális programjaink, tudományos rendezvényeink, s újabb kiadványok megjelentetését tervezzük. Ezzel párhuzamosan honlapunk, a konfuciuszintezet.hu tetőtől talpig megújul, sokkal naprakészebbé és tartalmasabbá válik.

Reméljük, hogy hamarosan Ön is találkozhatunk valamelyik tanfolyamunkon vagy programunkon!

Dr. Salát Gergely
főszerkesztő

Konfuciusz Krónika
Az ELTE Konfuciusz Intézet magazinja
2010. IV. évf. 2. szám
HU ISSN 1789-8617
Megjelenik évente kétszer
Főszerkesztő: Dr. Salát Gergely
Képszerkesztő: Bukovics Zoltán
Tördelőszerkesztő: Bukovics Zoltán
Képek: Salát Gergely, Szentmártoni Livia, Terjék Edina
Felelős kiadó: Dr. Hamar Imre
Cím: ELTE Konfuciusz Intézet,
1088 Budapest, Múzeum krt. 4/F
Tel.: (36)-(1)-411-65-97
Fax: (36)-(1)-411-65-98
konfuciuszintezet.hu
media@konfuciuszintezet.hu

2010 első félévében folytatódott az *Ismerkedés a mai Kínával* című előadás-sorozat, amelynek immár hatodik szemesztere kezdődött el.

A minden hónap utolsó keddjén este tartott előadásokon különböző szakterületek specialistái ismertetik meg az érdeklődőket a mai kínai politika, gazdaság és kultúra egyes kérdéseivel. A félév során szó esett a kínai-koreai és a kínai-mongol kapcsolatokról, a taoizmus mai helyzetéről és a kínai viselkedéskultúráról. A sorozaton kívül az érdeklődők

hallhattak még előadást

Kosztolányi és a kínai költészet kapcsolatáról, a Tibet-kutatásról, illetve külföldi eladóktól a kortárs kínai független filmről és a kínai buddhizmusról.

自从上一期《孔子学院通讯》发行以来，罗兰大学孔子学院继续在匈牙利传播中国语言和中国文化：我们开设了语言课程，组织了文化活动，并且致力于促进中匈两国的文化交流。

2010年的上半年，罗兰大学孔子学院继续举办题为“了解今日中国”的系列讲座。这是这一系列讲座举办的第六个学期。跟以往相同，系列讲座安排在每个月的最后一个星期二晚上六点。主讲人均是各个专业领域的专家学者，他们围绕政治、经济、文化等方面的某一话题向听众们介绍今日中国的现状。在上学期，讲座探讨了中国和韩国、中国和蒙古的关系，道教的现状和中国的礼仪。除了这一系列，感兴趣的还可以听其它讲座，如匈牙利现代诗歌和中国文学的关系，西藏形式研究，外国专家介绍中国独立电影艺术和中国佛教等。

A Konfuciusz Intézet elmúlt fél éve

孔子学院半年来的工作回顾

A Konfuciusz Krónika legutóbbi számának megjelenése óta az ELTE Konfuciusz Intézet folytatta a kínai nyelv és kultúra magyarországi megismertetését: nyelvtanfolyamokat indított, kulturális programokat szervezett, és igyekezett tovább fejleszteni a magyar-kínai kulturális kapcsolatokat.

Az ELTE Konfuciusz Intézet (EKI) idén februárban is megrendezte hagyományosnak számító holdújévi gálaműsorát. A népes közönség ezúttal a Heilongjiangi Kínai Orvostudományi Egyetem művész-csoportjának zenés-táncos előadását tekinthette meg. Újdonság volt, hogy a programot nemcsak Budapesten, hanem vidéki városokban – Kecskeméten, Debrecenben és Szegeden – is bemutatták.

罗兰大学孔子学院在二月份举办了中国传统春节庆典。由黑龙江中医药大学的艺术团演出。这是第一次不仅在首都布达佩斯进行演出，其它三个城市也进行了演出。

Március 30-án rendeztük meg az ELTE Interkulturális Pszichológiai és Pedagógiai Központjával közösen *A 21. század áramában: Társadalom és oktatásügy Kínában és Magyarországon* című oktatásügyi konferenciát. Az eseményen szó volt a kínai oktatási rendszerről és pedagógiáról, az EKI és a magyar-kínai iskola tapasztalatairól, illetve egyéb oktatási kérdésekről. Május 28-án a Konfuciusz Intézet volt a házigazdája a Magyarországi Kínai Nyelvtanárok I. Konferenciájának. A tizennégy előadás érintette a nyelvtanítás módszertani problémáit, a magyar diákok tipikus nyelvtani és kiejtési hibáit, a nyelvtanulást befolyásoló kulturális különbségeket, illetve az elméleti háttér mellett gyakorlati tanácsokkal is szolgált a kínait tanító tanároknak.

3月30日，罗兰大学孔子学院和罗兰大学文化之心理学与教育学中心共同组织了主题为“在21世纪主流中：中匈的社会和教育”的会议。会议文件探讨了中国教育体制和教学方法，罗兰大学孔子学院和中匈双语学校的办学经验，以及其它的话题。5月28日罗兰大学孔子学院举办了第一期匈牙利汉语教师论坛。14个讲座涉及到语言教学方法、匈牙利学生常见的语法和发音错误、以及文化差异对语言学习的影响等方面。演讲者除了为汉语教师提供了理论上的建议外，还给了实践上的指导。

Budapesti kínai nyelvtanfolyamaink időpontjai és árai a 2010. őszi félévben

Ismerkedő 2 hét, 32 tanóra	2010. szeptember 20.–október 1. H-P: 18:00–19:30	Ingyenes
Ismerkedő 2 hét, 32 tanóra	2010. október 18.–október 29. H-P: 18:00–19:30	Ingyenes
Ismerkedő 2 hét, 32 tanóra	2010. november 15.–november 26. H-P: 18:00–19:30	Ingyenes
Ismerkedő 2 hét, 32 tanóra	2011. január 17.–január 28. H-P: 18:00–19:30	Ingyenes
Kezdő K1 8 hét, 32 tanóra	2010. október 4.–november 29. H, Sz: 18:00–19:30	16 000 Ft
Kezdő K1 8 hét, 32 tanóra	2010. november 2.–2011. január 6. K, Cs: 18:00–19:30	16 000 Ft
Kezdő K1 8 hét, 32 tanóra	2010. november 29.–2011. február 2. H, Sz: 18:00–19:30	16 000 Ft
Kezdő K2 8 hét, 32 tanóra	2010. november 29.–2011. február 2. H, Sz: 18:00–19:30	26 000 Ft*
Kezdő K2 8 hét, 32 tanóra	2011. január 11.–március 3. K, Cs: 18:00–19:30	26 000 Ft*
Haladó K3 8 hét, 32 tanóra	2010. szeptember 7.–október 28. K, Cs: 18:00–19:30	32 000 Ft
Haladó K4 8 hét, 32 tanóra	2010. szeptember 28.–november 18. K, Cs: 18:00–19:30	32 000 Ft
Haladó K4 8 hét, 32 tanóra	2010. november 2.–2011. január 6. K, Cs: 18:00–19:30	32 000 Ft

*Az ár azokra vonatkozik, akik előtte elvégezték a Kezdő K1 modult.
Mások számára a modul ára 32.000 ft.

Április 16-án első ízben tartottuk meg a *Te is lehetsz sztár Kínában!* című tehetségkutató versenyt, amelynek első helyezettje Korjukova Alisza, ezüstérmese Palásti Lajos lett. A félév során szintén először hirdettük meg a *Pályázz! Nyerj! Utazz!* elnevezésű pályázatot, ennek első helyezettje – Sebők Krisztina, a Konfuciusz Intézet hallgatója – másodmagával eljuthatott a shanghai-i világhiállításra.

Saját szervezésű programjaink mellett más rendezvényeken is részt vettünk. Május 15–16-án ott voltunk a Múzeumok Majálisán a Múzeumkertben, május 30-án a Városligeti Gyermeknapon, június 19-én pedig a Múzeumok Éjszakáján – mindezek a rendezvényeken kínai kézműves foglalkozásokkal és egyéb programokkal vártuk az érdeklődőket.

Nyelvtanfolyamok az ELTE Konfuciusz Intézetben

Különböző szintű kínai nyelvtanfolyamaink folyamatosan indulnak, emellett magántanulók oktatását is vállaljuk. Az órákat kínai anyanyelvű, angolul oktató vagy magyar anyanyelvű, Kínában képzett tanárok tartják. Az egyes 32 tanórás modulok végén a hallgatók írásbeli és szóbeli záróvizsgát tesznek. A záróvizsgán elért eredményről Modulzáró Bizonyítványt kapnak. A vizsgán való részvétel nem kötelező, de ajánlott, mert így a hallgatók az elért eredmények alapján pontos képet kapnak tudásszintjükéről. 2010 novemberében az EKI magyar nyelvtanfolyamokat is indít kínaiak számára kezdő és haladó szinten. Az órák helyszíne az ELTE Konfuciusz Intézet központja Budapest szívében, az Astoriánál (1088 Múzeum krt. 4/F.) Tanfolyamainkkal kapcsolatban készséggel adunk felvilágosítást a (06)-(1)-411-65-97-es telefonszámon.

A Konfuciusz Intézet a nyelvoktatási tevékenységet is folytatta és bővítette: a hagyományos és üzleti tanfolyamaink mellett egyre népszerűbbek ingyenes „ismerkedő” nyelvtanfolyamaink, s egyre többen jelentkeznek az ország különböző oktatási intézményeibe kihelyezett kurzusainkra is. 2010 tavaszi félévében kilenc egyetemen és tizenegy gimnáziumban tanítottunk kínait, többek között a SOTE-n, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen, a Debreceni Tudományegyetemen, a Szegedi Tudományegyetemen, a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen, illetve a budapesti Apáczai, Berzsenyi, Radnóti, a kecskeméti Bolyai és a veszprémi Lovassy Gimnáziumokban. A középiskolákban általában szakkör formájában tartjuk a nyelvórákat, de a pesti Trefortban, illetve 2010 szeptemberétől a szegedi Radnótiban második idegen nyelvként, az órarendbe beépítve folynak kurzusaink. A félév során nyelvvizsgát is tartottunk: a nemzetközi Kínai Szintfelmérő Vizsga (HSK) mellett idéntől az EKI szervezi az ITK Origó kínai nyelvvizsgát, illetve a Fiatal Tanulók Nyelvvizsgáját (YCT). Ez utóbbin, amelyre 15 évnél fiatalabb diákok jelentkezhetnek, 31-en vettek részt. Immár másodszor hirdettük meg az EKI kínai ösztöndíját, amely iránt rendkívül nagy volt az érdeklődés; a több mint félszáz jelentkezőből végül tízen utazhattak Kínába tanulni.

4月16号我们第一次举办了题为“你可以是中国明星”的才艺比赛。金牌得主是Alisza Korjukova, 银牌由Lajos Palásti获得。我们还第一次举行了题为“申请! 获胜! 旅游!”的知识竞赛, 第一名是罗兰大学孔子学院的学生Krisztina Sebők, 她获得了去上海世博会的双人游机会。

除了我们自己组织的活动, 我们还参加了其他地方组织的活动。5月15-16日, 我们参加了布达佩斯博物馆公园的“五月博物馆节”; 5月30日参加了城市公园的儿童节活动; 6月19日参加了博物馆之夜。在所有的这些活动中, 我们展示了中国艺术、手工制作和其他活动。

罗兰大学孔子学院继续并扩大了语言教学活动。除了“正规”和“商务”课程, 我们的免费“入门”课程已经越来越受欢迎, 越来越多的学生参加了我们在匈牙利各种教育机构开设的课程。2010的春季学期, 孔子学院在9所大学和11所中学开设了汉语课程。这9所大学是医科大学、国防大学、德布勒森大学、赛格德大学和天主教大学等。在大多数中学, 我们开设汉语课为选修课, 但是在布达佩斯Trefort中学和赛格德Radnóti中学(2010年9月份开始), 汉语是作为第二外语开设的, 属于常规课程之内。在2010年的第一学期, 我们举办了汉语水平考试。从今年开始我们还组织了匈牙利国家中文考试和青少年汉语水平考试, 后者是专门为年龄在15岁以下的中小学生举办的, 已经有31个学生参加了这项考试。今年我们第二次提供了中国奖学金, 申请者人数相当之多。50个申请者中, 有10个获得了去中国学习的机会。

2010年的上半年, 我们出版了题为“孔子学院文库”系列丛书的第一册。这一册是关于中国的历史, 命名为“中国古代历史”, 作者是绍莱特博士。其他几册关于中国哲学、佛教和宪法的也很快将会出版。今年春天, “孔子学院文库”的第二册“东亚研究”也顺利发行。

在接下来的学期, 罗兰大学孔子学院将一如既往地致力于中国语言与文化的普及工作, 继续丰富中国文化活动和汉语学习。详细信息敬请查阅孔子学院免费分发的节目手册, 或浏览我们的网站konfuciuszintezet.hu。

2010 első félévében megjelent a Konfuciusz Könyvtár című könyvsorozatunk első kötete, Salát Gergely *A régi Kína története* című munkája. Ezt hamarosan újabb kiadványok követik, többek között a kínai buddhizmusról, filozófiáról és alkotmányról. Tavasszal ugyancsak napvilágot látott a Konfuciusz Intézet által támogatott szakfolyóirat, a *Távol-keleti Tanulmányok* második száma.

Az EKI a következő időszakban is azon fog dolgozni, hogy minél többek számára megismerhetővé tegye a kínai nyelvet és kultúrát, s hogy program- és tanfolyamkínálata még színesebbé váljék. Aktuális híreinkről az érdeklődők továbbra is az EKI-ben ingyenesen beszerezhető programfüzetünkől, illetve a megújult konfuciuszintezet.hu honlapról tájékozódhatnak.

JOBB VÁROS, JOBB

A 2010-es shanghai-i világkiállítás a legex-pója: minden korábbinál több pénzt költöttek rá, nagyobb területen helyezkedik el, több résztvevővel és látogatóval büszkélkedhet. Az esemény egyszerre jelzi Kína megnövekedett fontosságát a világban, illetve Kínán belül Shanghai városának különleges szerepét.

Kína és a nagy nemzetközi kiállítások kapcsolata meglepően hosszú múltra tekint vissza. Már 1851-ben, a londoni Kristálpalotában megrendezett legelső világkiállításon is megjelentek kínaiak, igaz, egyikük sem hivatalosan. Egyikük egy Xu Rongcun nevű kantoni kereskedő volt, aki Shanghaiban, amikor hírért vette az expónak, jó üzleti lehetőséget szimatolva tizenkét csomag első osztályú selymet rögtön felpakolt egy Londonba tartó hajóra. Ott végül nagy sikert aratott, áruját Viktória királynő aranyéremmel tüntette ki. Egy másik, Qing-kori hivatalnokruhát viselő kínai személy egy korabeli angol olajfestményen tűnik fel a Kristálpalotában. Róla később kiderítették, hogy Xishengnek hívták, Guangdongból származott, s nem hivatalnok volt, hanem tengerész vagy kereskedő, akinek hajója épp Londonban járt a világkiállítás megnyitójára idején. Egyes források szerint egy Amerikából érkezett kínai színész is fellépett az eseményen. A kínai kormány azonban hivatalosan még nem képviseltette magát.

Kína és az expók

1876-ban a Qing-dinasztia már részt vett a philadelphiai kiállításon, 1904-ben pedig St. Louisba küldte el képviselőit. A Kínai Köztársaság 1915-ben San Franciscóban jelent meg – ezután azonban 67 évig Kína távol maradt az expóktól, csak a „reform és nyitás” meg-

hirdetése után, 1982-ben vett részt újra világkiállításon. Azóta viszont számos expón és tematikus vásáron megjelent, s 1993-ban tagjává vált a Nemzetközi Kiállítási Irodának, a világkiállításokat igazgató szervezetnek.

Ami a házigazdai szerepet illeti, ennek gondolatát már 1894-ben felvetette egy könyv, amelyet Guangxu császár is olvasott. A mű tudós szerzője már ekkor Shanghait ajánlotta a majdani kínai világkiállítás helyszínéül, mint Kelet és Nyugat találkozóhelyét. A következő években Liang Qichao tudós-politikus és Sun Yat-sen, a kínai köztársaság atyja is megfogalmazta egy Kínában rendezendő expó ötletét. Kisebb rendezvényeket sikerült is megszervezni. Az első Kínában rendezett modern típusú kiállítás az 1910-es Nanyangi Ipari Kiállítás volt Nanjingban; a köztársasági időszakban pedig 1929-ben került sor a hangzhoui Nyugati-tavi Kiállításra – ez utóbbinak már húszmillió látogatója volt. A történelem viharai azonban megakadályozták, hogy az univerzális világkiállításról szóló tervek valósággá váljanak.

Shanghai pályázik

Az utóbbi évtizedekben Kína módszere-sen készült arra, hogy egy világkiállítás házigazdája lehessen. A kínaiak sokáig kisebb rendezvények megszervezésével gyűjtötték a tapasztalatokat. Az 1999-es Kunmingi Kertészeti Világkiállítás sikeres megrendezése adta meg a végső lökést: ez év végén a kínai kormány úgy döntött, hogy Shanghai megpályázza a 2010-es expó rendezési jogát.

A Nemzetközi Kiállítási Iroda 2002-ben döntött a pályázatokról. Shanghai mind a négy körben a legtöbb szavazatot kapta, így a végeredmény teljesen egyértelmű lett (rajta kívül a koreai Yeosu maradt még végig versenyben). A rendezési szándékot Kína népe is egyértelműen támogatta: egy 2000-es közvélemény-kutatás szerint a megkérdezettek 94,4%-a egyetértett azzal, hogy Kína pályázzon, 92,6% vallotta, hogy Kína képes az expó megrendezé-

sére, s 78,6% bízott benne, hogy a kínai rendezés sikeres lesz.

Előkészületek

A döntés után Shanghai azonnal neki-látott az előkészületeknek, amelyekre a kikötőváros többet költött, mint Peking a 2008-as olimpiára. Az expóterület megtisztítása 18 ezer család és 270 gyár elköltöztetésével járt. A 2010. május 1. és október 31. közötti eseményre 5,28 km²-nyi területet jelöltek ki a Huangpu-folyó két partján, ami némileg nagyobb, mint Budapest V. és VI. kerülete együttvéve. Kiképezték 1,7 millió önkéntest, építettek 6 új metróvonalat, beszerettek több ezer új taxit és buszt, energiatakarékosra cserélték a város közvilágítását – és még sokáig sorolhatnánk a megdöbbentő méretű fejlesztéseket.

A szervezők 70 millió látogatóra számí-tanak – többségükben kínaiakra –, s ezt a számot az eddigi adatok alapján meg is fogják haladni. Ezzel megdől az 1970-es osakai világkiállítás 64 milliós rekordja.

Haibao és társai

A shanghai expó angol jelmondata: „Jobb város, jobb élet” (a kínai változat: „A város, mely az életet még szebbé teszi”), s ez az első világkiállítás, amely kifejezetten a városi lét kérdéseivel foglalkozik. A választást indokolja, hogy jelenleg a világ népességének 55%-a él városokban, és ez a szám a jövőben jelentősen növekedni fog. A városlakók számára az élhető környezet, a fejlődés fenntarthatósága létkérdés.

Az expó logójának alapszíne a zöld. Három egymás kezét fogó embert ábrázol, akiknek alakja a kínai *shi* 世 („világ”) írásjegyre emlékeztet, s az embléma tervezőinek szándéka szerint az emberiség nagy családját jelképezi. A rendezvény kabalája Haibao (nevének jelentése: „tenger kincse”), egy vidám, világoskék figura, akinek alakja a kínai *ren* 人 („ember”) írásjegyet idézi. Az expó hivatalos dalait a legnagyobb kínai sztárok éneklék, például Jackie Chan.

ÉLET

Kelet Koronája és Lila Selyemhernyó

A világkiállításon 189 ország és több mint félszáz nemzetközi szervezet vesz részt, így Shanghai a kiállítók számát tekintve is rekordot döntött. A Shanghaiban való megjelenést mindenki olyan fontosnak tartotta, hogy a globális pénzügyi válság ellenére is csak két-három jelentkező mondta vissza a részvételt. Aki pedig ott van, az igyekszik a lehető legtöbbet megmutatni magából.

Illusztrációképp érdemes itt megemlíteni néhányat a népszerűbb pavilonok közül. A legnagyobb érdeklődés természetesen a házigazda Kína pavilonját veszi körül, mely a Kelet Koronája nevet viseli. A vörös színű, fordított piramis alakú épület egyrészt egy ősi kínai uralkodói fővegre emlékeztet, másrészt szerkezete a hagyományos kínai épületek *dougong* nevű konzolrendszerére utal. Három szintjével, a mellékpavilonokkal együtt 26 foci pályányi területével ez az expó legnagyobb kiállítási csarnoka, s a látogatók megismerhetik belőle a kínai városok múltját, jelenét és jövőjét.

Sokan kíváncsiak a japán pavilonra. A „Lila Selyemhernyó-sziget” becenevű építmény tulajdonképpen egy hatalmas lélegző sátor, ahol a látogatók egyszerre találkozhatnak a japán csúcstechnikával – hegedülő robottal, a lépésekre áramot fejlesztő padlóval – és hagyományokkal, például klasszikus színházzal. Szintén népszerű a koreai ábécé alapbetűiből álló dél-koreai pavilon, ahol „virtuális barátok”, vagyis hologramfigurák vezetnek körbe az érdeklődőket. Az Egyesült

Arab Emírségek pavilonja három sivatagi homokdombot formáz, míg Pakisztán egy középkori erőd mását építette fel.

Vidám Utca, Érzéki Város

Az európai pavilonok közül a legnagyobb visszhangja talán a brit épületnek van. A „Mag-katedrális” 20 méter magas, sündisznószerű építmény, amelynek „tüskéit” hatvanezer darab 7,5 m hosszú vastag üvegszál adja. A szélben hajladozó szálakba növények magvait foglalták bele, s nappal bevezetik a fényt az épületbe, éjszaka pedig színesen világítanak. A hollandok nem is pavilont építettek, hanem „Vidám Utca” néven egy levegőben kanyargó sétaösvényt, amelyet kéttucatnyi hangulatos ház szegélyez.

A franciák „Érzéki Városa” valóban az érzékekre hat: itt érezhetjük Franciaország illatait és ízeit, láthatjuk festményeit és filmjeit, megtapinthatjuk kertjeit és szökőkútjait. A lengyelek hagyományos népi papírkivágásba „csomagolták” pavilonjukat, a csehek hokikorongokból rakták ki Prága óvárosának alaprajzát, a dánok pedig elhozták a Kis hableányt, amely korábban sosem hagyta el Koppenhága kikötőjét. Mi, magyarok a Gömböc nevű matematikai találmány köré építettük pavilonunkat, amely kelj-feljancsiként mindig talpra áll.

A fő nyertes: Shanghai

A shanghai-i expó nem csupán egy az ötévente megrendezett uni-

verzális világkiállítások sorában, jelentősége jóval nagyobb a szokásos expókénál. Kína részéről ez – a pekingi olimpia után – egy újabb jó alkalom arra, hogy megmutassa magát a világnak, és hogy megerősítse helyét a nemzetközi közösségben. Ugyanakkor a kiállítás a világ számára is kihagyhatatlan lehetőséget jelent arra, hogy megjelenhessék Kínában, a világ legnépesebb piacán.

És persze nem elhanyagolható az a szerep sem, amelyet az expó játszik Shanghai fejlődésében. A város nem titkolja, hogy újra Kelet-Ázsia egyik legfontosabb nemzetközi metropoliszává, Kína kapujává kíván válni. A világkiállítás miatt megújított infrastruktúra, illetve a városra irányuló figyelem révén Shanghai nagy lépést tett e cél elérése felé – és a város lakóit ismerve biztosak lehetünk benne, hogy az expóban rejlő lehetőségeket a lehető legnagyobb mértékben ki is használják a maguk és városuk gyarapodása érdekében.

Salát Gergely

Figyelem a rezgést

– interjú Palya Beával

Palya Bea énekesnő a Magyar Kultúra Nagyköveteént eddig kétszer képviselte hazánkat Kínában: először 2007-ben, a magyar kulturális évadon, majd 2010 augusztusában, a Shanghai-i Világkiállítás magyar nemzeti napján. Az énekesnőt kínai élményeiről kérdeztük.

– Főleg sokszereplős gálaműsorokon léptél fel Kínában. Mennyire illik ez hozzád?

– Szívesen kipróbáltam volna úgy is, hogy csak a saját koncertjeimet viszem Kínába, én abban vagyok igazán jó. De a gálák is nagyon színvonalasra sikerültek: nagyon nagy művészeket sorakoztattunk fel, igényes műsort állítottunk össze. Az ilyen jellegű, mozaikszerkesztésű műsor nem az én műfajom, de tudom, hogy a kínaiak

kedvelik az ilyet. A színpad mögött pedig remek közösség alakult ki.

– Milyen a kínai közönség?

– Teljesen más kódokat használ, ezért nagyon nehéz ezt megítélni. De úgy érzem, hogy volt néhány olyan pillanat, például amikor duóztam vagy trióztam Szokolay Dongó Balázzsal és Dész Andrással, hogy átmentek a dalaink. Nagy sikere volt annak is, amikor egy kínai kislánnyal, Yayával énekeltünk el egy dalt. Azt találtam ki, hogy a dal előtt mindketten elmondtunk egy-egy mondókát, ugyanarra a ritmusra, de a saját anyanyelvünkön, egymásnak adva a szót, majd ezután vágtunk bele az éneklésbe, kínaiul. A közönségnek nagyon tetszett. De lelkesen fogadták az operettet, és nagyon érzékenyek voltak a kortárs dolgokra is.

– Kínán belül Pekingben és Shanghai-ban is jártál. Melyik tetszett jobban?

– Shanghai számomra vonzóbb, igaz, ott több időt is töltöttem. Pekingben feszesebb volt a programunk, nem nagyon tudtunk kijárkálni. Shanghai „mega-mega”, de Peking még „megább”. Hozzá tartozik a dologhoz, hogy én városokba alapvetően nem „szeretek bele”. Nagyobb hatással van rám a tengerpart, egy szikla, vagy ha bámulhatok egy állatot. A városok – minden érdekességük, izgalmasságuk ellenére – nekem igazából akkor tetszenek, ha kicsit közelebb kerülök az emberekhez. Nagy élmény volt például, amikor három éve Petőfi-szobrot avattak Shanghai-ban, s a kínai gyerekek Petőfit énekeltek kínaiul. Amikor pedig bemegyünk egy boltba, nevetünk, mi nézzük őket,

ők néznek minket – ekkor kerül igazán közel hozzám a város. Shanghai-ban az tetszett, hogy ott van ez a nagy metropolisz, de közben a toronyházak alatt ott zajlik a már-már „falusi” élet.

– Készültél a kínai útjaidra?

– Nem vagyok egy klasszikus turista, aki előre megnézi az útikönyvben, hogy hová kell elmennie. Sőt igyekszem nem eltervezni, hogy mikor hova megyek. Azt szeretem, hogy odamegyek, és beleereszkedek... Figyelem az embereket, figyelem a rezgéseket, figyelem magamat, hogy merre akaródzik menni. Figyelem, hogy milyen állatok vannak egy városban – nagyon érdekes például, hogy milyen madarak maradnak meg valahol.

– A nevezetességeket teljesen kihagytad?

– Nem, Pekingben természetesen megnéztük a Tiltott Várost, az csodálatos volt – az ilyen monumentális épületek és terek mindig nagy hatással vannak rám. Ráadásul a közösség is remek volt, sok barátom van a művésztársak között, nagyon jó velük együtt nézelődni. Shanghai-ban láttam a Yuyuan kertet, ott különösen megérintett az a sűrűség, ami talán az egész országot jellemzi, a levegőt, a tereket, mindent. Érdekes módon talán egy kert fogott meg a leginkább, annak a múzeumnak a kertje, ahol a magyar

kiállítások voltak. Nagy tavirózsák, érintésre összehúzódó tányérlevelek, gyönyörű virágok – ezek közelebb állnak hozzám, mint az épületek. A tengerpartot is szívesen megnéztem volna, de mondták, hogy Shanghai mellett csak teherkikötők és ipartelepek vannak, a legközelebbi szép partszakaszhoz három órát kellett volna utazni.

– Volt, amit mégiscsak előre eltervezté?

– Abban biztos voltam, hogy Kínában el fogok menni lábmasszázsra, sőt teljes masszázsszal. Azokat a fogásokat, technikákat csak ők tudják. Először a hotelben mentünk masszíroztatni, de ott csalódnunk kellett, úgyhogy kimentünk a városba, mert az ottani családi masszázsszalónok az igaziak. Bemegy az ember, cigifüst van, a család pizsamában, mintha csak most jöttek volna le az emeletről, folyamatosan kiabálnak, közben elképesztő szakértelemmel és nyugalommal nyúlnak hozzá.

– Shanghaiba, na meg Pekingbe is, sokan vásárolni járnak. Téged a boltok hidegen hagynak?

– Nekem a vásárlás is inkább közösségi élmény: megyünk a kollégáimmal, beszélgetünk, fényké-

pezünk, figyeljük, hogy mi zajlik körülöttünk, na meg persze alkudozunk – falusi lány vagyok, ez utóbbit jól megtanultam a piacon. Most legutóbb azért vettem festményeket a barátaimnak, selymeköntöst, teát, egy szarufésűt, és már van selyem iPod-tartó is... De igazából nem a tárgyak jelentik a szeretetnyelvemet, én nem tárgyakat ajándékozok, hanem levelet, írást, verset, együtt töltött időt, figyelmet, ötleteket.

– A blogodon szerepel egy kisfilm, amely szerint egy hangszerboltba is betévedtetek.

– Tudtuk, hogy hol van a hangszerutca, már 2007-ben is jártunk ott. Most a régi zenésztársaimmal elmentünk oda, egyikünk egy különösen mély, kongó hangú cintányért keresett. Az egyik boltban meg is találtuk, alkudni kezdtünk – érdekes, itt nehezebb dolgunk volt, pedig én már elég jól belejöttem a dologba. Végül mégiscsak megkötöttük az üzletet, s valahogy úgy alakult, hogy az egyikünk elkezdett játszani valami hangszeren, a boltosok is beszálltak, cimbalmos, szaxofonos, én pedig énekeltem. Teszteltem, hogy felismerik-e a kínai dalt, amelyet korábban megtanultam. Úgy tűnt, hogy igen, aminek nagyon örültem.

– Nehéz volt megtanulni a dal kínai szövegét?

– Nagyon. Tetszik a kínai nyelv, különösen a hangsúlyozása, de nem könnyű megjegyezni a szavakat és hangzókat. Sok olyan nyelven énekeltem már, amit nem beszélek – például

perzsaul, héberül –, de ilyen nehéz dolgom még nem volt. Általában hasonló magyar szavakhoz kötöm az ismeretlen hangzású szavakat, s ennyit még soha egyetlen dalnál sem kellett keresgélnem. Majdnem minden sort át kellett írnom „magyarszerűre”.

– Milyennek találtad a kínai embereket?

– Hihetetlenül kedvesek, nekem csupa jó élményem volt a kínaiakkal. Együtt dolgozni velük azonban már állítólag nehezebb, mert egész máshogy gondolkodnak, mint mi. A szervezőknél láttam, hogy ha el kell jutni A-ból B pontba, akkor azt egész más úton teszik meg, mint mi.

– Szintén a blogodon láttam a szobád falán egy kínai festményt, két hallal. Hogy került oda?

– Egy időben nem is a falamra, hanem a Dunára néző ablakomra akasztottam, mert én úgy láttam, hogy azok a halak úsznak... Shanghaiban vettem a magyar évad idején, akkor találkoztam először kínai tusfestményekkel. Lement a szereplés, bementünk az üzletbe, s amikor megláttam a halakat, ott valamire ráéreztem. Több ilyen festmény is volt, a halak különbözőképpen voltak elrendezve: az egyikben egymás felé úsztak, a másikon yin–yang alakba csavarodtak, az egyikben kicsit távolabb, a másikon kicsit közelebb voltak egymáshoz – azon kezdtünk gondolkodni, hogy melyikünk pillanatnyi életszakaszának melyik felel meg a leginkább. Pekingben és Shanghaiban óriási a nyüzsgés, a sűrűség, a tömeg, a zaj. Amikor megláttam azokat a festményeket, egy pillanatra lecsendesedtem.

Salát Gergely

Konferencián Pekingben

Kínai partnereink fontosnak tartják, hogy a Konfuciusz Intézetek a lehető legsikeresebbek legyenek befogadó országukban. Így mindent megtesznek, hogy eljuttassák hozzánk a munkánkhoz szükséges információkat, és lehetőséget teremtsenek a más országokban dolgozó kollegáinkkal való tapasztalatcserére.

Ezért idén külön konferenciát rendeztek a Konfuciusz Intézetek programigazgatóinak, amelyen nekem is alkalmam volt részt venni. Engedjék meg a kedves Olvasók, hogy száraz konferencia-beszámoló helyett inkább személyes élményeim, gondolataimat osszam meg Önökkel a rendezvénnyel kapcsolatban.

A konferencia kezdetét megelőző napon érkeztem az augusztusi Pekingbe, tömény, százszázalékos páratartalomba... A napom összefoglalva: energia semmi, ébrenlét szűkös három óra, szálloda a célnak megfelelő. Másnap kora reggel – a konferencia résztvevőit fogadandó – már a hallban toporogtak a fiatal önkéntesek, merthogy Kínában bizony létezik még ez az „elavult” rendszer. A fiatalok – pusztán a tapasztaltszerzés vágyától vezérelve – önként és dalolva vesznek részt egy-egy ilyen rendezvényen: pozitív képet festenek magukról és országukról a vendégek előtt, gyakorolják az angol nyelvet, megmutatják magukat a potenciális munkaadó előtt (legyen az egyetem vagy állami cég), sőt a talpraesettebbek még kapcsolatokat is építenek!

Szónoklat és ajándék

Hogy visszakanyarodjak mondandómhoz: Li kisasszony és Huo kisasszony, a Nemzetközi Üzleti és Gazdasági Egyetem alkalmazottai felügyelték a dolgok menetét, az önkéntesek szorgos munkáját. Míg előbbi talán a rá váró tíz nap felelősségétől kicsit feszengve, ámde így is udvariasan mosolyogva, utóbbi egyfajta nyugati oldottsággal fo-

gadta a hosszú repülőúttól elcsigázott, szállingózó résztvevőket. Mivelhogy én már az előző napon megérkeztem, így én lehettem az a szerencsés, aki először regisztrálhatott, ez pedig rögtön azzal a megtiszteltetéssel is járt, hogy felkértek, mondjak a másnapi megnyitón egy rövidke beszédet. Pár másodpercnyi töprengés után – lévén egy ilyen kérést visszautasítani nem illik – elvállaltam a nemes feladatot, ami utóbb, mivel az ihlet csak nem akart megszállni, a szállodai fiókomban elhelyezett fejléces levélpapírok rohamos fogyását eredményezte. Mindenesetre a mű megszületett, a beszéd elhangzott, én pedig attól a naptól kezdve „híres” lettem a konferencia szűk berkeiben.

Hogy őszinte legyek, még sosem találkoztam vendégszeretőbb néppel, mint a kínai: az önkéntesek, Li és Huo kisasszonyokkal az élen, igyekeztek folyamatosan a kedvünkben járni, a 23 országból érkezett résztvevők apró-cseprő problémáit orvosolni. A Hanban (a Kínai Nyelvoktatási Tanács, vagyis a Konfuciusz Intézetek központja) és a konferencia megszervezésében közreműködő egyetem pedig amellet, hogy az intézetek munkájának összehangolása, illetve a két

oldal közötti kommunikáció meg- erősítése végett valóban hasznos előadásokkal készült, a kínaiaktól már megszokott módon, exkluzí- van csomagolt

ajándékokkal is kedveskedett a részt- vevőknek. (Az ajándékozás *hasznos* hagyománya legkésőbb a Tang-kortól él Kínában. Meg sem kell említenem, hogy ez milyen kedvezően befolyá- solta-befolyásolja az ajándékozásban résztvevők hozzáállását...)

Csapatsszellem és gombóc

A konferencia célja többérté- volt, úgy- mint: erősíteni a kétoldalú kommuni- kációt és együttműködést, lehetősé- get biztosítani az intézetek közötti ta- pasztalatcserére, bepillantást nyújtani a kínai kultúrába a még „szüzeknek”, illetve erősíteni az intézetek közötti csapatsszellemet (a kínai hagyomány- ban mélyen gyökerezik az *együtt töb- bet érünk, erősebbek vagyunk, mint egyedül* hozzáállás, azaz a *no ego*). Bátran állíthatom, hogy a csapat- sszellemmel, no, azzal nem volt gond, a kezdeti udvariaskodást leszámítva hamarosan mindenki mindenkivel na- gyon jó barátságba került.

Persze megvoltak a hangadói is a jókedvnek: az új-zélandi és washing- toni kollégák korukat meghazudtol- va minden pillanatban készen álltak a bolondozásra, még a kissé zárkó- zott – a konferencián különösen nagy számban résztvevő – thaiföldi kollégák hangulatát is sikerült felpozícionálniuk. A semmivel sem összetéveszthető rot- hadó szagot és ízt elnyomandó pala- csintabundában kisütött, apró, fodros selyem- papíron tálalt duri- ángyümölcs-gom- bócokat is úgy fa- latozták a „kezdő” résztvevők előtt, mintha azok a legízletesebb,

legzamatosabb süteménykék lettek volna a világon. (A külföldi vendégek megtisztelésére felszolgált durián, más néven cibetgyümölcs illata egy szak- portál szerint „a sajt, a terpentín és a záptojás keverékének” hat, míg íze „a fokhagyma, a hagyma, a mandula és a vanília” elegyére emlékeztet...) Volt is nagy meglepetés az első maga- biztosan nagy falat után... Annyi meg- lepődött, zavart kifejezést és fintort az arcokon még nem láttam azelőtt. Nem úgy a kínai kollégák, akik boldo- gan falatozták tovább a számukra *külö- nös* csemegének számító gombócokat. (Lám, a kulturális különbségek még az ízlésvilágban is milyen szélsőségek- be csapnak át...)

Menedzselés, márkaépítés

A bolondozás mellett a konferencia valós célját sem illett – nem is lehe- tett – szem elől téveszteni: számos ér- dekes (finn kollégám szerint időnként kevésbé érdekes), aktuális problémá- kat ecsetelő előadást volt alkalmunk végighallgatni. Megismertettek min- ket a Hanban működésével, jövőbe- ni céljaival, valamivel többet megtud- tunk az új kínai nyelvvizsgarendszer kidolgozásának jelenlegi állapotáról, bemutatták nekünk a legújabb, legmo- dernebb multimédiás nyelvkönyveket, megismertettek minket a fejlesztőkkel, nyelvészekkel, professzorokkal, akik ezeket a nagyszerű könyveket írják (sőt még véleménycserére is alkalom nyílt).

Számomra három előadás mutatko- zott különösen izgalmasnak. Ezekkel együtt éreztem úgy, hogy kerek az, amit kaptam, hogy megfelelően fej- lődni tudok a munkámban, és ami a legfontosabb, hogy lesz mit átadnom a kínai kultúra iránt érdeklődő bará- tainknak. A társszervező egyetem pro- fesszorainak előadásában megismer- kedhettem a kínai gazdaság legújabb eredményeivel, egy másik beszámoló pedig a Konfuciusz Intézet ügyeinek sikeres intézéséhez, menedzselésé- hez nyújthat segítséget. A harmadik ki- emelkedő előadás a kínai reklámok és márkaépítés izgalmas világába kalau- zolta el a résztvevőket (ennek kivált- képp érdekes részeit igyekszem majd honlapunkon vagy blogomon – kinaie-

tikett.blogspot.com – időről-időre meg- osztani az Olvasókkal is).

Búcsú

A rendezvényt, jó kínai szokás szerint, díszes ceremónia zárta. A résztvevők mutatós oklevéllel, illetve számos való- ban hasznos tapasztalattal és élmény- nyel távoztak a konferenciáról. Abban mindenki egyetértett, hogy ez az az or- szág, ahová érdemes visszatérni, amely mindig meglepetéssel szolgál, ahol a fejlődést akár a felhőkarcolók napról napra növekvő számával is könnyűszer- rel le lehet mérni, de ahol kínai nyelv- ismeret nélkül nem könnyen boldogul az ember. Mára már kétségtelen tény: a 21. század embere számára elenged- hetetlen, hogy megismerje, a 21. szá- zad világa számára pedig elengedhetet- len, hogy elismerje Kínát.

Szentmártoni Livia

Minden évben a kínai naptár nyolcadik havának tizenötödik napján, azaz őszközép ünnepén a kínaiak fényes lampionokkal díszítik házaikat, fát ültetnek, füstölőket égetnek, s a családok összegyűlnek, hogy együtt csodálják a holdfényes éjszakai égboltot. Ilyenkor nem hiányozhat asztalukról a híres kínai édesség, a holdsütemény.

Az őszi közepének ünnepe (*zhongqiujie*) a holdimádás több mint háromezer éves – a Shang-dinasztia korából származó – hagyományából ered. Először a Zhou-dinasztia idején nevezték el őszközépnek, s a Song-korban vált hivatalos ünnepé.

A kínai holdnaptár nyolcadik havának tizenötödik napja egybeesik az őszi napéjegyenlőséggel, a földművesek ekkor ünnepelték az aratás befejeztét. Manapság az őszközép ünnepe az egyik legfontosabb hagyományos kínai ünnep, s nem csak Kínában, hanem a környező országokban, például Vietnámban is, valamint a kínai közösségek körében szerte a világon. Az ünnep idején mindenkit magával ragad – különösen a nagyvárosokban – a hangulatos lampionfény, az ínycsiklandó holdsütemény és a többi ünnepi finomság.

A csodapirula

Az ünnepkel kapcsolatos számos monda egyike úgy tartja, hogy réges-régen élt egyszer egy halhatatlan mennyei íjász, Houyi, akit a Jász Császár büntetésből a földre, a halan-

dók közé száműzött szépséges feleségével, Chang'e-vel. Asszonya nehezen viselte a halandó létet, Houyi ezért elhatározta, hogy egy pirula segítségével visszaszerzi halhatatlanságukat. A Nyugat Anyakirálynője varázsszert ajándékozott neki, de figyelmeztette, egy embernek csupán a felét kell bevennie. Houyi hazavitte és elzárta a csodaszert, ám felesége pandórai kíváncsiságában kinyitotta a dobozát. Ijedtében, hogy az éppen ekkor hazatérő férje észreveszi engedetlenségét, az egész pirulát lenyelte, visszanyerte halhatatlanságát, de a túlságosan nagy adag csodaszert egészen a Holdig repítette őt. A Holdon Chang'e felköhögte a pirula egy részét, s megkérte a Holdon lakozó Holdbéli Nyulat, segítsen neki a Holdon természet fűvekből férje számára is egy pirulát készíteni, hogy visszaküldhesse neki a Földre. Chang'e azóta is a Holdbéli Nyúlal fűvészkedik, gyógyszereket készít az isteneknek, s továbbra is keresi férje számára a megfelelő csodaszert.

A Holdbéli Nyúl

A Holdbéli Nyúl ugyancsak kalandos módon került a Holdra. Történt egyszer, hogy három tündér három öregemberré változott, s ennivalót koldult egy rókától, egy majomtól és egy nyúlától. A róka és a majom azonnal ételt adtak nekik, ám a nyúlnál nem volt semmi. Ezért az a szikrázó tűzbe vetette magát, hogy saját húsát ajánlja fel. A három tündért nagyon meghatotta ez az önfeláldozás, ezért megengedték neki, hogy a Holdbéli Palotában lakjon, s a megtisztelő Jász Nyúl címet adományozták neki.

A holdsüti

A Holdbéli Nyúl nem csak a csodaszert elkészítésében segítkezik, ő süti a legfinomabb holdsüteményt (*yuebing*),

mely az ünnep kiemelt nyaláncsága. A holdsütemény egy kis korong, melynek a tetejére általában a „hosszú élet” vagy a „harmónia” kínai írásjegyeit formázzák, emellett díszíthetik Chang'e vagy a Nyúl figurájával is. A vékony, sült kéreg különféle ízesítésű töltelékkel rejt, s gyakorta még egészben megfőtt sós tojássárgáját is, mely a teliholdat szimbolizálja. Egy Ming-kori történet úgy tartja, hogy a holdsüteményt a mongol uralom idején a kínai ellenállók titkos üzenetek küldésére használták. A süteményeket négyes csomagolásban szállították, majd a négy darabot négy részre vágták, s az így kapott tizenhat szeletet megfelelően összeillesztve elolvashatták a sütemény tetejére írt üzenetet. Más változat szerint az üzenetet tartalmazó papírt belesütötték a süteménybe.

A süteménynek rengeteg változata létezik, például az édes pekingi, a sokszínű hongkongi, a sós yunnani vagy a fűszeres ningbói. Az őszközép ünnepet szintén ünneplő országokban, Vietnámban, Koreában, Japánban és Szingapúrban is sokféle változatban kapható. Manapság megjelentek az új, szokatlan ízű vagy állagú holdsüti is, mint a zselés, mogorós, krémsajtos, zöld teás, csokoládés vagy akár a madárfészek ízesítésű változatok.

Muszka Katalin

Az anhui-i konyha

Anhui tartomány konyhája (*Anhui cai* vagy *huica*) leginkább Huizhou környékének fogásairól ismert. Az itteni ételkészítési stílust a Ming- és Qing-dinasztia korában huizhoui kereskedők terjesztették el Kína-szerte.

A huizhoui kalmárok könnyedén eljuthattak Kína különböző vidékeire, hiszen városuk már a Déli Song-kor elejétől, a 12. századtól az észak-déli kereskedelmi útvonal közepén feküdt. Az itt élő kereskedők vagyona és befolyása legendás volt, ennek is köszönhető az anhui-i fogások ismertsége.

Az anhui-i konyha jellegzetessége, hogy kizárólag helyi alapanyagokkal dolgozik, így a végeredmény egyedülálló és más vidékeken szinte utánozhatatlan. A sóval tartósított számos ízesítőadalék (például sós hússzeletek) tipikus kelléke a sokat utazó kereskedő „mozgó konyhájának”. Emellett az itteni szakácsok gyakran tesznek cukrot az ételekbe, hogy egy kicsit megbolondítsák vele az ízeket. Egyedülállóak a Huangshan szent hegyéről származó gyógynövények – például a fehér bambuszrügy és az illatos gomba –, amelyek mind-mind sajátos módon gazdagítják a konyha ízvilágát. A helyi nevezetességek közül a kőbeka (*chukka*) és a puhapáncélú teknős nem hiányozhat egyetlen anhui-i konyhát kedvelő gurmand asztaláról sem. A főzéshez használt alapanyagok – kiváló ízük mellett – egészségünket is szol-

gálják: bizonyos fogások idős korban erősítik a csontozatot, javítják a látást vagy csillapítják a lázat.

A különleges alapanyagokat rendkívüli precizitással a megfelelő hőfokon készítik el, hogy az ételek alkotóelemei ne veszítsék el üdeségüket és friss ízüket. A feltálat ételek harsogó színeiben pompáznak, illatuk pedig a Huangshanra repíti el az ínyencet.

Anhui tartomány nevezetes ételei a *huangshani illatos hal*, a *Bagong-hegyi tofu tekercs*, a *Li Hongzhang raguja* és a *párolt teknős édes sonkával*.

Li Hongzhang raguja

李鴻章雜燴 (*Lǐ Hóngzhāng zá huì*)

A fogás a neves Qing-kori főhivatalnok, a 19. században élt Li Hongzhang nevéhez fűződik. Amerikai tartózkodása alkalmával estélyt rendezett, hogy megmutassa nemzete konyháját a helyieknek. A szakácsnak rendkívül nehéz dolga volt, mivel a kínai konyha remekeinek elkészítéséhez alapvető alapanyagok hiányoztak. Li parancsára a séfek nekiláttak a konyhában található összes alapanyag felhasználásával egy alkalmi ragu elkészítésének. Beletettek tengeri uborkát, tintahalat, tofut, sonkát, gombát, csirkehúst és minden egyéb ehető alapanyagot. Mindezeket egybefőzték, és a végeredmény egy új, ínycsiklandozó étel lett.

Hozzávalók:

Az alapanyagok mennyisége ízlés szerint változtatható. Az egyes összetevők mennyiségét Kínában sem határozzák meg pontosan.

Elkészítés:

A tengeri uborkát, halgyomrot, tintahalat, bambuszrügyet, tofut és sonkát vágjuk vékony szeletekre. A pacalt, csirkehúst, szárított gombát szintén vágjuk vékony szeletekre, majd ad-

junk hozzá apróra vágott hagymát, vékonyra szeletelt gyömbért. A főtt csirkehúst és a főtt sonkát vágjuk vékony csíkokra. A halhúst és a csíkokra vágott kagylóhúst pároljuk meg. Végül az összes alapanyagot tegyük fel főni az előre elkészített csirkehúsleves alapba. Forraljuk 5 percre, majd sűrítsük be kukoricakeményítővel. Ezzel el is készült Li Hongzhang elhíresült raguja, melyet jó szívvel ajánlhatunk a nyugati ételekhez szokott gyomrúaknak is.

Buslig Szonja Andrea

kevés nyers csinkehús,

kevés fehérre főtt csinkehús,

kevés tengeri uborka, kevés halkús,

kevés főtt sonka, kevés pacal,

kevés olajban pácolt halgyomor,

kevés tintahal, kevés szárított gomba,

kevés vízbe áztatott szárított tofu,

kevés szárított kagylókús,

kevés bambuszrügy, kevés hagyma,

csinkehúsleves,

kukoricakeményítő

Ban Zhao

A Han-kor egyik legkiemelkedőbb írástudója, egyben a Középső Birodalom első női történésze egy tehetséges és művelt asszony, a híres Ban családból származó Ban Zhao volt.

Ban Zhao születésének és halálának pontos időpontja nem tisztázott, a Keleti Han-korban élt valamikor Kr. u. 49 és 120 között. Apja és testvérei biztatására már kiskorában elkezdett ismerkedni a konfuciánus klasszikusokkal, majd felcseperedvén széleskörű csillagászati, történelmi és földrajzi ismereteket is a magáévá tett, hogy ezzel nem csak családjának, de korának is egyik legműveltebb írástudójává váljék. Amikor tizennégy éves lett, feleségül vette őt a vele egy vidékről származó Cao Shishu, akinek nyílt és élettel teli természete jól megfért a lány aprólékoságával és kifinomultságával. Egy fiuk és több lányuk született. Boldog házasságban éltek egészen Cao korai haláláig, ami után Ban Zhao özvegyi ruhát öltött, s szeretett férje iránti hűségéből soha többé nem ment újra férjhez.

A Hanshu és az udvari élet

Írói vénája legelőször akkor mutatkozott meg, amikor segített bátyjának, Ban Gunak a *Hanshu*, azaz *A Han-dinasztia története* megszerkesztésében. A *Hanshu* Kína egyik legjelentősebb történetírói alkotá-

sa, mely a Nyugati Han-dinasztia történetét beszéli el Kr. e. 206-tól Kr. u. 25-ig. A művet még Ban Zhao történész édesapja, Ban Biao kezdte el írni, majd bátyja, a szintén történész Ban Gu folytatta, aki azonban idővel bajba keveredett, és a börtönben lelte halálát. Ban Zhao, hogy eleget tegyen édesapjuk utolsó kívánságának, hosszú évek aprólékos munkájával maga fejezte be *A Han-dinasztia történetét*, azon belül is a 13–20. fejezet nyolc táblázatát és a 26. fejezet csillagászati feljegyzéseit. Ezek min- tául szolgáltak a későbbi korok történelmi műveire is.

Ban Zhao a császár engedélyével bebocsátást nyert az udvari könyvtárba, hogy a régi iratokat tanulmányozhassa. A félbemaradt részek kiegészítése mellett rendbe tette az apja és a bátyja által írt fejezeteket. Így a *Hanshu* a Ban család több mint harmincévnyi áldozatos munkájának köszönhetően 111-ben készült el. A császár elismerése jeléül meghívta Ban Zhaót, akit tiszteleti néven Huibannak vagy férje után Cao úrhölgynek is neveztek, hogy tanítsa a császárnét és a császári ágyasokat. Ban Zhao elfogadta a felkérést, és udvari tanítómesterré

vált. A császári udvarban nagy tisztelettel vették körül, és „mesternek” (*laoshi*) szólították.

Intelmek nőknek

A nagy műveltségű asszony, akinek tanácsát és véleményét kikérték a kor kiemelkedő írástudói is, nemcsak a *Hanshu*nak köszönheti hírnevét. Nagyszerű költő és író is volt, számos verses és prózai művet – *fu* költeményeket, kommentárokat stb. – írt, melyek nagy része sajnos elveszett. Leghíresebb *fu*-verse *A keleti hadjárat (Dongzheng fu)*.

Legjelentősebb ráánk maradt műve az *Intelmek nőknek (Nüjie)*, melyben hét fejezeten keresztül ecseteli, milyen is az illő viselkedés a lányok és asszonyok számára az élet egyes területein. A könyv szerint a nők feladata a férfiak szolgálata, az özvegyeknek nem szabad újra férjhez menniük, s a nők számára mindennél fontosabb a „négy erény”: a női erény (*fude*), illetve a megfelelő beszéd (*fuyan*), külső (*furong*) és viselkedés (*fugong*).

Levél a császárnak

Ban Zhao legmerészebb műve minden kétséget kizáróan a Handinasztia He császárának írt levele, melyben kéri, hogy a messzi nyugati területeken szolgálatot teljesítő fiatalabbik bátyját, Ban Chaót mentse fel a szolgálat alól, így az végre a nyugati barbároktól hazatérhessen családjá körébe. A császár megatódott az asszony testvéri szeretetből fakadó bátorságától és nagyszerűen megfogalmazott levelétől, s eleget tett kérésének.

A fiatalabbik báty, aki hadvezérként és diplomataként vitte sokra, majdnem harminc évig szolgált a nyugati határvidéken, s jó kapcsolatokat alakított ki az ott élő népekkel. Érdemes megjegyezni, hogy a kínaiul tanulók számára is fontos örökséget hagyott hátra, mégpedig két kínai mondást. Az első az „Elhajítja az ecsetet,

s hadba száll” (*Toubi cong-rong*), tehát feladja az írástudói ambíciókat a katonai karrierért; a másik mondás pedig a „Hogyan is foghatnál tigriskölyköt, ha nem lépsz be a tigris barlangjába?” (*Buru huxue, bude huzi*), mely azt jelenti, hogy ha valamit el akarunk érni, vállalni kell a kockázatot.

Utolsó évek

He császár halála után felesége, az özvegy Deng császárné egy csecsemőt ültetett az Ég Fiának trónusára, és saját kezébe vette a kor-

az udvarban. Az e téren tanúsított erőfeszítése miatt a császárné birtokot adományozott az asszony fiának, Cao Chengnek.

Ban Zhao, az egyik legragyogóbb női elme a Középső Birodalom történetében, hosszú kort ért meg,

mányzást. A hatalom birtokosaként sokszor kérte ki bölcs tanítómestere, Ban Zhao véleményét, aki ettől fogva politikai tanácsadóként is működött

hetvenes éveiben járt, amikor örökre lehunyta szemét. Gyászszertartásáról és a megfelelő tiszteletadásról személyesen az özvegy császárné gondoskodott. Ban Zhao emlékét nem csak írásai, de egy 2001-ben íródott *kunqu* opera és a Vénuszon róla elnevezett kráter is őrzi.

Muszka Katalin

Az illusztrációk Gu Kaizhi (344–406) híres tekercsképének, *A nevelőnő intelmeinek* (*Nüshi zhentu*) részletei. A festmény a császári udvar hölgyeit tanítja helyes viselkedésre. Eredetije nem maradt fenn, csak egy Tang-kori másolata.

Törvények bambuszlapon

A Kínát először egyesítő Qin-dinasztia híres volt törvényei szigoráról. Az Első Császár, aki Kr. e. 221-ben megalapította a Kínai Császárságot, kíméletlen büntőtörvényekkel igyekezett fenntartani a rendet az új birodalomban, ám az utókor szerint épp e rendelkezések vezettek bukásához. De milyenek is voltak valójában Qin törvényei?

Érdekes módon, bár az Első Császár hírhedt törvényeinek kegyetlenségéről sokat írtak, arról, hogy konkrétan milyen rendelkezéseket tartalmaztak, sokáig szinte semmit nem tudtunk. A források megelégedtek annyival, hogy leírták: Qinben a legkisebb bűnőért is súlyos büntetés járt.

Törvények a sírokban

A helyzet akkor kezdett megváltozni, amikor az 1970-es évektől a megszáporodó építkezéseknek köszönhetően egy sor olyan hivatalnoki sír került elő, amelyekben a gazdájukkal együtt keskeny bambuszlapon írt kéziratokat is eltemettek. E leletek jobbára olyan szövegeket tartalmaztak, amelyeket korábban nem ismertünk vagy elveszettnek hittünk. Az iratok tartalma az élet minden területére kiterjedt, így számos jogszabály, ítélkezési segédlet is ismertté vált. Jogi szempontból a legfontosabbak a Hubei tartományi Shuihudinál előkerült sírszövegek, melyeket egy kishivatalnok koporsójában találtak a régészek.

A shuihudi és egyéb szövegekből viszonylag jól rekonstruálni lehet, hogy miként is működött a birodalomgyesítő Qin állam jogrendszere. Ami az iratok elemzőinek először feltűnik, az nem is a törvények szigorúsága, hanem az aprólékosságuk. Már-már abszurd módon részletes szabályok vonatkoztak mindenre: a különböző fokozatú kényszermunkára ítélt gabonafejadagjától kezdve a hivatali kocsik kerekének zsírozásához használt kenőanyag mennyiségén át a halottszemle során folytatandó procedúráig.

Kiderült, hogy Qin nemcsak a lakos-ságnak, hanem saját hivatalnokainak is minden lépését szabályozta.

Kölcsönös felelősség

A Qin-dinasztia alatt – ahogy a kínai történelemben később is – alkalmazták a kollektív felelősség rendszerét. Ez egyrészt a családra vonatkozott: ha valaki elkövetett egy bűnt, akkor családtagjait is megbüntették. Emellett az embereket 5–10 családonként mesterséges csoportokba osztották. Ha valaki egy ilyen csoporton belül megszegte a törvényt, akkor a csoport többi tagját is felelősségre vonták – hacsak nem jelentették az esetet időben a hatóságnak.

Meglehetősen fejlett jogi gondolkodásra vall, hogy a felelősség vizsgálatakor az ítélkező hivatalnok az elkövető tudattartalmát is vizsgálta. Az emberölésnek és a testi sértésnek például két kategóriája volt: el lehetett követni „bűnös szándékkal” – vagyis előre megfontoltan –, illetve „verekedés közben”, ami nagyjából a mi „hirtelen felindulásunknak” felelt meg. A minősítés a büntetést is befolyásolta. Súlyosbító körülmény volt, ha egy bűncselekményt többen előre kiterveltek, enyhítésre számíthatott viszont az, aki nem ért el egy bizonyos testmagasságot (vagyis gyerekkorú volt).

Kényszermunka és csonkítás

Emberölésért és más súlyos cselekményekért különböző fokozatú halálbüntetést szabtak ki, az egyszerű lefejezéstől az egész nemzetség kiirtásáig – a forrásokban összesen 14 fajta Qin-beli kivégzési mód sze-

repe. Ennél azonban gyakoribb volt a kényszermunka kiszabása. Ennek is számos változata volt, s a különböző kategóriájú kényszermunka általában más-más fajtájú megcsonkítással járt: a bűnösnek levágták egy vagy két lábfejét, orrát, kasztrálták, tetoválták, enyhébb esetben lenyírták a szakállát. A kényszermunkások életkörülményeit, viseletét, fejadagját stb. rendkívül részletes előírások szabályozták. Enyhébb esetekben botozást alkalmaztak vagy bírságot vetettek ki, de ismert volt a száműzés is, a hivatalnokok egyik büntetése pedig a menesztés volt. Az ítéletet befolyásolhatta a tettes életkora, esetleges nemesi rangja és számos további tényező.

A forrásokban szereplő leggyakoribb bűncselekmény a lopás, amelynek büntetésénél számításba vették az eltulajdonított ingóság értékét. A büntetés súlyossága attól függött, hogy a zsákmány átlép-e bizonyos összeghatárt: 1, 110, 220 vagy 660 garast. A 660 garas feletti zsákmánynál a legsúlyosabb fokozatú kényszermunka járt.

Bűnöző Qin-beliek

A jogszabályok fejlettsége és részletessége, illetve az előkerült jogesetleírások első látásra egy rendkívül rendezett állam képét mutatják, ugyanakkor, ha a sorok között olvasunk, az derül ki, hogy Qinnek éppen hogy sok problémát okozhattak a saját lakói és hivatalnokai. A forrásokban találkozunk fegyveres rablóbandákkal, sikkasztó mandarinokkal, falba lyukat fúró tolvajokkal, pénzhamisítókval, hamisan vádaskodókkal, verekedőkkel, gyilkosokkal és szökevényekkel – nem csoda, hogy a Qin-beli kormányzat kénytelen volt olyan szigorú törvényeket alkotni. E törvényeket a Qin helyébe lépő Han-dinasztia először hatályon kívül helyezte, majd hamarosan némi módosítással visszaállította. Több évtizedes stabilizációs folyamatra volt szükség ahhoz, hogy a büntetéseket idővel enyhíteni lehessen. Ám a különféle bűnözők folyamatosan jelen voltak Kína történelme során – csakúgy, mint a részletes törvények és az azokat alkalmazó keménykezű hivatalnokok.

Salát Gergely

A papírkivágás művészete

Egy ősi kínai legenda szerint egy művelt hölgy rendszerint késő estig mély gondolatokba merülve üldögélt az ablaka előtt. Egy éjjel, amikor meglátta a szélben táncoló bambusz árnyékát az ablakon, ecsetet fogott, és egyenesen az ablak papírjára festette az árnyék körvonalait. A legenda szerint innen ered az a kínai hagyomány, hogy az emberek – főként a jelesebb ünnepek alkalmával – aprólékosan kivágott papírfigurákkal díszítik az ablakaikat, ajtófélfáikat, falaikat.

Hogy valójában mikor és hogyan is született ez a művészeti ág, tudományosan nehéz megállapítani. Egyes kutatók szerint a tradíció az ókori temetkezési szokásokra vezethető vissza. Számos jel utal arra, hogy a papírból kivágott figurákat a holtakkal együtt eltemették vagy a temetés során elégették, annak reményében, hogy a papírból kivágott tárgyak majd a halott hasznára lesznek a túlvilágon.

Papír és olló

A papír sajnos nem túl ellenálló anyag, így meglehetősen kevés ilyen jellegű régészeti lelet maradt fenn. A legkorábbi tárgyi bizonyítékokat 1595-ben találták Turfán környékén, s ezek az 5–6. századra datálhatók.

A papírkivágás, mint

a kínai kézművesség egyik meghatározó ága, Kína egész területén elterjedt. Elsősorban a szegényebb vidékek, falvak földműves asszonyainak művészete, mert mindössze egy olló és papír kell hozzá. Az egyszerűbb formákat előkészítés nélkül, közvetlenül vágják ki, míg a bonyolultabb alkotásokat előre megtervezett, papírra nyomtatott rajzok alapján készítik, különleges ollók és szíkek segítségével.

Színek, szimbolika

A kivágásnak többféle technikája létezik. Az alkotók a tervezett forma függvényében hajtogatott vagy sima papírt használnak. Az összehajtogatott papírból szimmetrikus ábrák jönnek létre, míg a sima papírból tetszőleges egyedi formák alakíthatók ki. Az eredetileg használt papírok egyszínűek voltak, de az idők során mindinkább elterjedt a többszínű alapanyag is, amely újfajta szépséget és nagyobb kifejezőerőt kölcsönzött a figuráknak. Kína sokszínűsége a papírkivágások stílusjegyeiben is megmutatkozik. Az északi területeken az egyszerűbb, nyersebb formavilág jellemző, míg délen a kifinomult, díszes stílust kedvelik.

A papírkivágások hagyományos témái a vallási babonákhoz kötődtek, és szimbolikus jelentéssel bírtak, de az alkalmazott színek is jelképes tartalmat hordoztak. Kifejezték a haragot, a boldogságot, megtestesítették a jót és a rosszat, akár egy színházi előadás szereplőinek arcfestése. A piros például a napot, az igazságot, a boldogságot jelképezte. A színek szimbolikája napjainkra szinte teljesen eltűnt, a témák köre pedig jelentősen kibővült. A vallási babonák, legendák és hősök mellett a papírkivágások

témájaként megjelentek az evilági alkotóelemek, a hétköznapi lét jelei vagy a természeti motívumok.

Ünnepi alkalmak

Kínában minden ünnep jó alkalom papírkivágások készítésére. Az esküvők alkalmával például soha nem felejtik el piros papírból kivágni a szerencse és a boldogság írásjegyét, hogy aztán ezzel díszítsék az ifjú pár szobáját. A hagyomány szerint az első nap, amikor az újdonsült feleség megérkezett a férje családjához, át kellett adnia a saját kezűleg készített papírkivágásait. A férj családja ezek alapján ítélhette meg a fiatalasszony kézügyességét.

Atöbbi ünnep alkalmával a feldíszített ajtófélfák, ablakok, falak ünnepi hangulatot varázsolnak a házakba, és mind a mai napig a bőséges termést, a boldogságot és jólétet hivatottak biztosítani a családok számára.

Tóth Andrea Judit

A madzsongtól a tollaslabdáig

– hagyományos kínai játékok

Kína az irányítótól a puszkaporig számos találmány őshazája. Az innovatív tárgyak, eszközök között szemezgetve ezúttal a hagyományos játékokkal ismerkedünk meg, ami minden bizonnyal érdekes téma lehet a Rubik-kocka országában.

Ha kínai játékra gondolunk, valószínűleg először a madzsong – kínaiul *majiang* –, jut az eszünkbe, amelynek története több ezer évvel ezelőttre nyúlik vissza. E játék célja, hogy a kiosztott „köveket” (amelyek anyaga az elefántcsonttól a műanyagig szinte bármi lehet) megfelelően rendezve négy hármas csoport és egy pár jöjjön létre. Ki gondolná azonban, hogy a világszerte ismert *majiang* hosszú évszázadokon keresztül kártyajátékként volt ismert? Eredetileg ugyanis a játékhoz használt száznyolc lap a Song Jiang vezette lázadó csoport tagjaihoz kötődött, erre utal, hogy a lapokon a felkelő vezérek nevei szerepeltek. A hősök neve így szájról szájra járt, népszerűségüket mi sem bizonyítja jobban, mint a róluk szóló híres klasszikus kínai regény, a *Vízparti történet*.

A *majiang* mai változata Ningbóból származik, ahol a tartósság miatt elefántcsontlapokra vésték a lázadók neveit. Itt nyerte el a játék a *majiang* nevet is, amelynek jelentése „véréb”,

utalva az ezzel díszített négy lapra. A nyugaton elterjedt változat kialakítása egy angol mérnökhöz fűződik, aki – megkönnyítendő a kínai feliratok értelmezését – a „köveket” latin betűkkel és számokkal jelölte meg, így a játék már a gyerekek számára is elérhetővé vált.

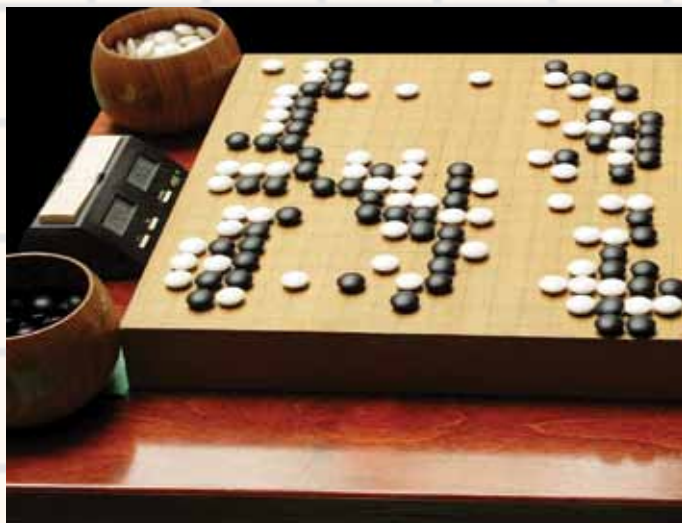
Fekete és fehér kövek

A logikai játékok közül szintén kínai találmány a *weiqi*, amely Európában inkább a japán néven ismert – ez pedig nem más, mint a go. A játék keletkezése a múlt homályába vész, eredetéhez számos legenda kötődik. Az egyik szerint a Kr. e. III. évezredbeli mitikus uralkodó, Yao (más források szerint Shun) ezzel tanította fiát összpontosításra és fegyelemre. Egy másik elképzelés szerint két testvér az örökölt földet akarta a táblával elosztani, egy harmadik történetben pedig hajótöröttek próbálták egy sziget területét modellezni vele.

A kutatások szerint azonban a go-tábla az univerzumot jelenítette meg, a játékhoz használt fekete és fehér kövek pedig az ellentétes erőket szimbolizálták, így a *weiqi* eleinte valószínűleg jósláskor alkalmazták.

Más vélemények szerint viszont a tábla kiválóan alkalmasnak bizonyult hadmozdulatok modellezésére, ami a játék stratégiai jellege miatt valószínű magyarázatnak tűnik. Ezt támasztja alá az is, hogy a kagylóból, palából vagy akár porcelánból készült go-kövek Európában ténylegesen hadseregként jelentek meg, lovassággal és gyalogosokkal (lásd a sakk példáját). A játék célja valójában a saját magunkkal való küzdelem. A lényeg, hogy ne akarjunk mindenáron győzni, hanem

próbáljuk meg megtalálni a legjobb lépést. Aki ugyanis csak a reménybeli diadallal foglalkozik, de nincs tisztában a saját képességeivel, az bizony gyakran veszít.

Elefántsakk és kirakós

Míg a go hagyományosan a nemesek és írástudók játékanak számított, addig a „kínai sakk”, vagyis a *xiangqi* („elefántjáték”) a tömegek szórakozásává vált. A *xiangqi* szintén táblán játszák, amelyet egy „folyó” választ ketté, két oldalán pedig a „fekete” és a „vörös palota” található. A játékosok ezen mozgatják a korongjaikat, amelyeken kínai írásjegyek jelölik a bábu funkcióját: ilyen például a hivatalnok, a gyalog, a ló vagy éppen az elefánt, amelyről a játék a nevét kapta.

A legenda szerint kínai eredetű a tangram (kínaiul *qiqiaoban*, „az ügyesség hét táblája”) nevű logikai játék is, amely a kirakós játékkal, a puzzle-lal rokonítható. A cél, hogy hét, eltérő méretű és alakú lapos darabból egy megadott alakzatot formáljunk, anélkül, hogy a darabkák fednék egymást. A tangram a 19. szá-

zadban jutott el Amerikába és Európába, ahol igen nagy népszerűsége tett szert. Érdekesség, hogy állítólag az *Alíz Csodaországban* című nagysikerű regény szerzője, Lewis Carroll is lelkes tangramjátékos volt, sőt még egy kínai eredetű könyvvel is rendelkezett, amely 323 tangrammintát tartalmazott.

Ügyességi játékok

Ami a kínai jojót (*kongzhu*) illeti, ez a játék formailag némileg eltér az európai megfelelőjétől, ugyanis két, általában azonos méretű lemezből vagy tölcse-szerűségből áll, amelyet egy hosszabb tengely köt össze. A használata hasonlít a nyugati jojóéhoz, ám a zsinór, amelyen csúszkál, két kis – eredetileg bambuszból készült – pálcához van erősítve, amelyet két kézzel tartanak. A játék létrejötté a Ming-dinasztia (1368–1644) idejére datálható, napjainkban pedig zsonglőrmutatványok elmaradhatatlan kiegészítőjé vált.

A szinte sportnak számító ugrókötel (kínaiul *tiaopijin*) kínai változata alapvetően háromszemélyes játék, bár többen is részt vehetnek benne. A kötel valójában legtöbbször egy 5–6 méteres gumiszalag, amelynek a két végét összekötik. Két játékos a lábára húzza a szalagot, míg a harmadik feladata, hogy lehetőleg megakadás és megállás nélkül hajtson végre egy meghatározott ugrássort. A játék mifelénk is népszerű, általában kislányok űzik, „gumizás” néven.

A labda őshazája

Az ügyességi játékokkal el is érkezünk a labdajátékokhoz, amelyek egy része mára olimpiai sportággá nőtte ki magát. Egyesek szerint maga a labda is kínai találmány, amely már Kr. e. 2500 körül használatos volt erefelé. Az ősi játékban a bőrből készült, szőrmével kitömött labdát egy bambuszrudakra függesztett hálóbba kellett rúgni, így a játék tulajdonképpen a futball őseinek is tekinthető.

A labdajátékok közül kiemelendő a tollaslabda, amely máig az egyik legnépszerűbb sportág Kelet- és Délkelet-Ázsiában. A játékot eredetileg pénzérmékkel játszották, amelyekre tollakat erősítettek, az így kapott „labdát” pedig tenyérrel ütötték. Később fadarabba vagy fémlemezbe szúrtak tyúktollakat, így alakult ki a maihoz hasonló forma.

A cél kezdettől fogva az volt, hogy a labda minél hosszabb ideig maradjon a levegőben. A tollast kezdetben elsősorban a katonai kiképzéseken használták az ügyesség fejlesztésére. A játék a Tang-dinasztia korában (618–907) igen elterjedté vált a hivatalnokok körében is, ekkor lábbal rúgták,

illetve vállal, felsőtesttel tartották a levegőben. A lábbal játszott változat ma is létezik, Magyarországon lábtoll-labda néven ismerik. Az ütővel játszott tollaslabda a 19. században alakult ki, ezt brit katonatisztek honosították meg Európában indiai élményeik alapján. Nemzetközi nevét egy angliai fürdővárosról, Badmintonról kapta, ugyanis itt, egy helybéli arisztokrata birtokán tartottak először tollaslabda versenyeket.

Remélem, sikerült felkeltenem az érdeklődést e játékok kipróbálása iránt, amelyek a gyakorlatban még izgalmasabbak. Hiszen ahogy a kínai mondás tartja: a tanár kitárja az ajtót, de magunknak kell belépni rajta.

Horváth Alíz

Életre kelt ecsetvonások

– a kínai rajzfilmek kincsesládájából

Felnőttek és gyerekek körében a műfaj megjelenése óta egyaránt nagyon népszerűek a különböző animációs filmek. Az e téren nagy múlttal rendelkező országok, például Franciaország vagy Japán képregényei és rajzfilmjei az egész világon ismertek és kelendőek. Kevesen tudják azonban, hogy Kína is legalább ugyanilyen jelentős és sajátos hagyományokkal büszkélkedhet a területen.

A kínai rajzfilmek különlegessége egyrészt az alkalmazott technikában, másrészt a választott témákban rejlik, az alkotókat ugyanis az évezredes hagyományok ihlették. Így például előszeretettel vesznek át technikákat a kínai tusfestészetből: egész rajzfilmek épülnek kizárólag a „hegyek és vizek” festészetére. De gyakran jelennek meg a képernyőn a népi művészetek – mint az árnyjátékok vagy az újévi papírkivágások – jellegzetes figurái is. A tematika szintén a kínai kultúra gyökereiből táplálkozik: a művek mitikus hősök vagy népszerű regények történeteit dolgozzák fel, de az is előfordul, hogy a filozófia tárházából merítenek, és egy-egy bölcs tanítást, buddhista példázatot továbbítanak mozgó képsorokba sűrítve.

A kezdetek

A kínai animáció első fénykora egybeesik a moziéval, az 1920–30-as évekre tehető, és ugyanúgy Shanghai a központja (az illusztris Shanghai-i Művészeti Stúdió azóta is működik). Az ázsiai kontinens legelső animációs filmjének elkészülte a Wan fivérek érdeme. Ez az 1926-os *Balhé a stúdióban* (*Danao huashi*) című – még fekete-fehér és néma – rövidfilm volt. Hetven rajzolóművész másfél évnyi megfeszített munkája révén szintén az ő műhelyükből került ki 1941-ben a *Vaslegyezős hercegnő* (*Tieshan gongzhu*), amely a kontinens első egész estés rajzfilmjének számít – és a globális trendtől sem marad el, hiszen a 76 perces fekete-fehér alkotás a harmadik ilyen darab az egész filmtörténetben. Témának a *Nyugati utazás avagy a Majomkirály története* (*Xiyouji*) című klasszikus regény egyik epizódját választották, melyben a Buddha szent könyveit Indiába tartó Xuanzang szerzetes és hűséges kísérője a tüzes hegy félelmetes démonnőjével találják szembe magukat. Szintén a Wan fivérek jóvoltából készült el 1956-ban az első színes kínai rajzfilm (*Miért fekete a varjú?* – *Wuya weishenme shi hei de*).

A hegyek és vizek vászonra álmódja

A kínai rajzfilmgyártás legnagyobb alakja a nemrégiben elhunyt Te Wei (1915–2010), akinek animációit a hagyományos tusfestészet ihlette. Karrierje során többször nyert díjat nemzetközi animációs filmfesztiválokon. 1956-ban *A gögös tábornokkal* (*Jiao'ao de jiangjun*) lett híressé. E korai műve még erős Disney-hatásokat mutat, de különlegessége, hogy a pekingi opera hagyományaira épít zeneiségében és képi világában egyaránt. A Ki

a mi anyukánk? című fél-

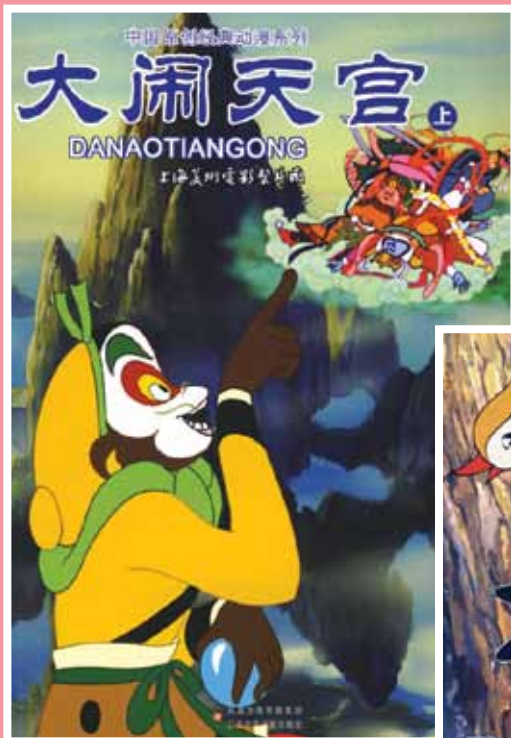
órás produkcióban (*Xiaokedou zhao mama*, 1961) a kínai tusfestészet technikáit alkalmazza: nemrégiben kikelt ebihalak anyjuk keresésére indulnak, és közben a vizek mindenféle élőlényével találkoznak. A hasonló technikával készült *Pásztorsípban* (*Mu di*, 1968) pedig a kis pásztortfiú az énekesmadártól tanul meg fuvolán játszani, majd elcsatangolt bivalyát indul megkeresni, amely végül fuvola-játékára tér vissza.

Te Wei legutóbb tartott alkotása az *Érzések hegyekről és vizekről* (*Shanshuiqing*, 1988), amely igazi remekmű, benne a klasszikus kínai tájképek és tusrajzok elevenednek meg. A költő és tanítványa története mindenki számára könnyen érthető, párbeszédnek nincsenek, csak gyönyörű képsorok és a kínai citera (*guzheng*) mély pengése.

A barackvirágos forrás

Az 5. századi költő, Tao Yuanming beszéli el az Őszibarack-virágos forrás legendáját (*Taohuayuan ji*), miszerint létezik egy titkos völgy valahol messze a hegyek között, ahol barackfák virágoznak, az itt élők pedig mind boldogok, nem ismerik a halált és a kinti világ gyötrelmeit, s bővelkednek minden jóban. Az Őszibarack-virágos forrásként ismert utópisztikus hely a kínai irodalomban a paradicsom szinonimája. A legendából egy nemzetközi díjat nyert, különleges képi világú rajzfilm készült (2006), melyben az emberi alakokat az árnyjátékok figurái helyettesítik, és mindehhez a kínai tájképfestészet remekei nyújtják a háttérrel. A történet: a szegény halász megszánja és visszadobja a vízbe az aranyhalat, aki hálából elvezeti az Őszibarack-virágos forrás

völgyébe. Hősünk itt sok-sok gondtalan napot tölt, de végül eszébe jutnak az otthoni teendők, és elhagyja a völgyet – vissza azonban már nem térhet. Nem visz magával mást, csak egyetlen barackfamagot, melyet aztán kunyhója előtt ültet el: a film a teljes pompájában virágzó barackfa képével zárul.

Sun Wukong és Nezha

Több nagysikerű rajzfilm is készült a kínai mitológia két legismertebb bajkeverőjének középpontba állításával. Ezek közül klasszikusnak a *Danao Tiangong* (szó szerint: *Ribillió az Ég palotájában*, 1961–64) számít: ebben a Wan fivérek dolgozták fel a már említett *Nyugati utazás* egy másik epizódját, melyben Sun Wukong, a Majomkirály felforgatja a Jáde Császár palotáját, és az égi istenekkel méri össze erejét. A fő inspiráló erőt itt is a pekingi opera világa jelenti.

Nezha afféle gyermekistenség a kínai mitológiában: kicsi, de félelmetes harcos, tűzkerekeken repül, és tüzes lándzsa a fegyvere. Az egyik legismertebb vele kapcsolatos törté-

netben lemegy a tengerek mélyére, és legyőzi az ott uralkodó Sárkánykirályt. Ezt dolgozza fel az 1979-es *Nezha felforgatja a tengert* (*Nezha nao hai*) című rajzfilm.

A három szerzetes és a vizeskorsó

A *három szerzetes* (*San ge heshang*, 1980) egyszerű, pár vonással megrajzolt figurákkal mindenki számára érthető, tanulságos történetet beszél el. Egy közmondásra épül, mely szerint egy szerzetes két vállán egymaga elhordja a vizet, ketten már megosztják a terhet, de ha felbukkan a harmadik is, bizony egyikük sem hajlandó maga cipelni bármit is. A civakodásnak a klostorban támadt tűz vet véget: vész esetén képesek összefogni, és együtt visznek vizet a tűz eloltására. Az alig húszperces némafilm a berlini fesztivál zsűrijének a tetszését is elnyerte.

Vidám Bari és Szürke Farkas

Napjaink talán legnézettebb kínai tévéműsora is egy rajzfilm, a legkisebektől az egészen nagyokig szinte mindenki nézi a *Xi Yangyang yu Hui Tailang* naponta vetített újabb epizódjait – jelenleg a 600. részen is túl járnak! –, melyben a címszereplő Xi Yangyangnak és Barifalva lakóinak valahogy mindig sikerül túljárniuk az alattomos Szürke Farkas eszén. A rajzolási technika ugyan a nemzetközi trendet követve nem rendelkezik a korábbi alkotások sajátosságaival, de rendkívüli népszerűsége miatt a soro-

zat mégis említésre méltó. Vidám Bari figurája a mai kínai popkultúra egyik szimbólumának tekinthető.

Az elmúlt években viszontlátható a közönség az 1930-as évek nagy kedvencét, San Maót is. A szegény árvagyerek kalandjairól szóló képregény annak idején elsöprő sikert aratott, ma pedig a tévéképernyőn elevednek meg alakja.

Nemzetközi távlatok

Természetesen még rengeteg más érdekes rajzfilm született a Középső Birodalomban, az iparág élén pedig továbbra is a sanghai-i stúdió áll, ahonnan több nemzetközi koprodukció is kikerült. Ezek közül kiemelhető a *Nyíl nélkül lőni* (*Bushe zhi she*, 1988) című japán–kínai bábfilm, amely az íjászat egyik távol-keleti ágának eredetét regéli el. A híres Han-kori íjászmester, Ji Chang története ez, aki elhatározza, hogy ő lesz a világ legjobb íjásza. A legenda buddhista példázat is egyben, Ji Chang ugyanis azzal tökéletesítette művészetét, hogy íját és nyilait féltetve nélkülük folytatta tovább az íjászmesterséget, felülemelkedve az anyagi világ korlátain.

Az animációs megoldások persze több területen kedveltek, így például egyre több népszerű előadó választ rajzos megoldást videoklipjeihez, illetve a reklámokban is szerepet kapnak, ami nagyban segíti az alkotók ifjabb nemzedékeit. Az internet pedig korlátlan távlatokat nyit meg a fiatal, független alkotók számára. Világhálóra feltöltött egyedi alkotásaik közül néhány egészen figyelemre méltó is akad.

A kínai rajzfilmek, ha lassan is, de kezdenek bekerülni a reflektorfénybe, és külföldön egyre nagyobb tisztelettel tekintenek a műfaj kínai mestereire. Franciaországban például egész DVD-kollekciót adtak ki a kínai animáció klasszikusaiból, de több más nyugati ország is megkezdte forgalmazását.

Szabó Blanka

A chan buddhizmus nagy vitája

A kínai buddhizmus legismertebb irányzata a chan, melynek japán változata a zen. Sokan úgy tekintenek a chan iskolára, mint a valódi kínai buddhizmusra vagy annak egyetlen formájára. Kétségtelen, hogy a kínai buddhizmus egyik legjellegzetesebb és legbefolyásosabb iskolájáról van szó, azonban tudnunk kell, hogy a kínai buddhizmus világa ennél jóval gazdagabb és sokszínűbb. Sőt kezdetben magát a chant is számos vita és belső ellentét jellemezte.

Szinte mindenki hallott már a legendás Bódhidharmáról, aki 520-ban Indiából Kínába hozta a chan tanításokat. Nem kevesen gondolják azt – tévesen –, hogy az ő megjelenése fémjelzi a kínai buddhizmus kezdeteit, holott ez legfeljebb a chan iskolára lehet igaz. 520-ban ugyanis a kínai buddhizmus már nagyjából fél évezredes múltra tekintett vissza.

Bár Bódhidharmát tekintjük a chan iskola első pátriárkájának, az iskola csak több mint száz évvel az ő megérkezése után emelkedett fel. Ekkor következett be az a fordulat, melynek során a korábban csak vidéken, szűk közösségekben terjedő irányzatból olyan iskola lett, mely az elit és a köznép körében egyaránt elsöprő sikert aratott, és nem utolsósorban a császári udvar tetszését, támogatását is elnyerte. Ezt követően lett a chan a kínai buddhizmus egyik legmeghatározóbb, legbefolyásosabb és legismertebb irányzata. Ez a fordulópont két szerzetes, Shenxiu (606?–706, „északi iskola”) és Shenhui (670–762, „déli iskola”) nevéhez, illetve kettejük irányzatának versengéséhez köthető.

Amit ma chan iskolaként tartunk számon, az lényegében az ún. déli chan iskola. Jóval kevesebbet tudunk a másik, mára már nem létező északi chan iskoláról, holott az a délinél korábban jött létre, és ez vált elsőként széles körben ismertté.

Favágóból pátriárka?

Az északi és déli iskolák versengésének történetében legendák és történelmi tények keverednek egymással.

A kutatók körében máig

vita tárgya, hogy e történetekből mit fogadhatunk el valóságként.

A chan iskola egyik legismertebb legendája az, hogy miként kapta meg az ötödik pátriárka, Hongren (600–674) köntösét, a pátriárkai cím utódlásának szimbólumát az írástudatlan favágó, Huineng (638–713). A történet szerint Huineng egy versíró verseny során nyerte el a pátriárkai címet, legyőzve ezzel Hongren legnagyobb tudású tanítványát, Shenxiut, akit a cím várományosaként tartottak számon. Huineng éjszaka, titokban kapta meg a köntösöt, és azt a beavatást, melynek során a megvilágosodást elérte, majd rögtön ezután elmenekült a kolostorból, ahol a féltékeny szerzetesársak az életére törtek volna.

A történet nem feltétlenül igaz, ám ez nem változtat a legenda fontosságán, hiszen az az iskola identitásának tömör meghatározását adja. Sőt inkább növeli jelentőségét az a tudatos törekvés, melylyel a chan szószólói a legendát megalkották, tovább adták, és a tanítások középpontjába helyezték.

Shenxiu és a császárnő

Egészen Shenhui színre lépéséig Shenxiut tartották a chan iskola hatodik pátriárkájának, Hongren legitim örökösének, és ezt Shenxiu életében senki sem kérdőjelezte meg. Shenxiu nagyobb elismerésre tett szert, mint előtte bármelyik chan pátriárka. Hírnevét mi sem bizonyítja jobban, mint az a történelmi tény, hogy 701-ben Wu Zetian császárnő

a palotába hívatta, és ott hatalmas tisztelettel fogadta az akkor már idős mestert. Miközben Shenxiu hírneve a birodalom valamennyi jelentős városába eljutott, a birodalom népe mit sem tudott a másik hatodik pátriárkáról, Huinengről és állítólagos iskolájáról.

Shenxiunak köszönhető tehát, hogy a chan egy viszonylag jelentéktelen, vidéki irányzatból népszerű, elismert iskolává vált. Shenxiu egyébként soha nem nevezte tanításait északi chan iskolának, hanem a Keleti-hegy tanításának hívta őket, arra a helyszínre utalva, ahol mestere tanított. Shenxiuval szemben lépett fel aztán Shenhui, a „déli iskola” híve.

Shenhui támadásba lendül

Shenhui tanításai viszonylag egyszerűek voltak, a tudaton való meditációt és a *Lankavatára szútrát* tanította. A buddhista iratokat a meditáció eszközeinek tartotta, alárendelte őket annak. Azt hirdette például, hogy egy füstölő meggyújtása is azonos értékű a tanítással, mivel füstje képes eloszlatni, megszünteti a tudatlanságot és a rossz karmát, a vegetáriánus lakoma pedig képes a tudatot és a testet megnyugtatni. Az ezekhez hasonló hétköznapi cselekvéseket tehát a tudaton való meditáció eszközeinek tartotta.

Minden bizonnyal hatalmas port vert föl a kor buddhistái körében, amikor 732-ben a Dayun kolostorban megtartott nagy Dharma gyűlésen egy akkor még viszonylag jelentéktelen szerzetes, Shenhui azt állította, hogy Shenxiu mindvégig bitorolta a hatodik pátriárka címet, és egyedül az ő mestere, Huineng volt az, aki az ötödik pátriárka valódi chan tanításait megkapta és tovább örökölte. Shenxiu tanításai tehát nem az igaz chan tanítások, mivel ezeket egyedül ő, Shenhui ismeri, aki Huineng pátriárkai címének örököse. Bizonyítékul szolgáltat szavaira az a pátriárkai köntös, melyet állítólag Huineng kapott Hongrentől, aki azt szintén a mestertől – s közvetve Bódhidharmától – kapta. Mivel Shenxiu ekkor már nem élt, a támadás lényegében Shenxiu tanítványait és utódját, Pujit érte.

Fokozatos vagy hirtelen

Mivel akkoriban még nem létezett olyan szabály, hogy egy tanítónak csupán egy pátriárkai örököse lehet, a bizonyára döbönt szerzetesek felhozták ellenérvként, hogy Shenxiu és Huineng ugyanannál a tanítónál tanultak, tehát képviselhetik mindketten ugyanazt az igaz tanítást. Shenhui hevesen szembeszállt ezzel a véleménnyel, és azt állította, hogy Shenxiu a fokozatos megvilágosodást tanította, Huineng pedig a hirtelen megvilágosodást, így merőben ellentétes eszméket vallottak. Abban az időben már elterjedt nézet volt az, hogy csak a tudatlanok követik a fokozatos módszert, a bölcs útja a hirtelen tanítás, tehát ezzel a kijelentéssel Shenhui lényegében alacsonyabb szintű tanításnak bélyegezte az északi iskolát. Így tehát Shenhui volt az, aki saját ta-

nításait déli iskolának, Shenxiué pedig – mintegy pejoratív névvel – északi iskolának titulálta. Shenxiu írásai ugyanakkor arról tanúskodnak, hogy nem a fokozatos megvilágosodást tanította, hanem maga is úgy vélte, hogy a megvilágosodás egyetlen pillanat műve.

Az újonnan létrejött déli chan iskola legfőbb törekvése az volt, hogy elkülönüljön a buddhizmus más irányzataitól, eredeti és felsőbbrendű tanításnak mutatkozzék, amely egyedül képviseli Buddha igaz eszméit. Ennek egyik legfőbb módszere a tan átadásának egyenes ágú, töretlen leszármaztatása volt Buddhától a chan pátriárkáig. Ennek az egyenes ágú mester-tanítványi láncolatnak volt a szimbóluma a köntös, amely csak egyetlen tanítványnak adható át. Shenhui azt hirdette, hogy a hirtelen megvilágosodásnak nem elengedhetetlen feltétele az erkölcs művelése, a szútrák tanulmányozása stb., hanem a megvilágosodás kulcsa a tudat megértésében lakozik.

Huineng szútrája

A déli chan iskola legfontosabb alapszövege *A hatodik pátriárka prédikációinak szútrája*, mely Huineng életét és tanításait mutatja be. Szinte nincs olyan kutató, aki elfogadná, hogy ez a mű valóban Huineng szavait őrizné, sokkal valószínűbb, hogy keletkezése Shenhui tevékenységéhez fűződik. Ebben azt olvashatjuk, hogy miután Huineng megkapta Hongren köntösét, évekig visszavonultságban élt, majd 676-ban kezdett el tanítani. Legelső tanítása akkor hangzott el, amikor két szerzetest vitatkozni hallott azon, hogy a szélben lobogó zászló esetében a szél vagy a zászló mozog – Huineng azt mondta, hogy egyik sem, csakis a tudat az, ami mozog.

Shenhui nem csak Shenxiu tanításait, hanem személyét is támadta, többek között amiatt is vádolta, hogy szoros kapcsolatokat ápol a császári udvarral. Shenxiu követőit olyan vádakkal illette, hogy megkísérelték ellopni Bódhidharma köntösét, megpróbálták levágni a halott Huineng fejét. Ezzel szemben önmagáról azt állította, hogy magas szinten álló bódhiszattva.

Shenhui győzelme

Prédikációi miatt Shenhui 753-ban veszélyes személynek bélyegezte a hatalom, majd száműzték a fővárosból. Ezeket az éveket arra használta, hogy tovább terjessze nézeteit. Az An Lushan-felkelést követően Shenhui-nak sikerült megnyernie a császári udvar kegyeit azzal, hogy aktívan részt vett a szerzetesi levelek árusításában. Bár korábban elmarasztalta Shenxiut az udvarral fenntartott szoros kapcsolatok miatt, az idős Shenhui mégsem utasította vissza e kegyet. Sikerét nagyban befolyásolta, hogy végül sikerült megszereznie a császár támogatását. 762-ben bekövetkezett haláláig saját tanainak hirdetése mellett folyamatosan támadta az általa északi iskolának nevezett chan irányzatot. Ennek következtében lassan mindenki által elfogadott tényré vált, hogy a hatodik pátriárka Huineng volt, aki annak ellenére, hogy írástudatlan volt, csupán tudatos meglátásának köszönhetően elnyerte a pátriárkai címet, és elérte a megvilágosodást.

Függetlenül attól, hogy Huineng történetéből mit fogadunk el valóságként és mit nem, vitathatatlan, hogy személye a chan iskola fontos szimbóluma. Példája azt tanítja, hogy a megvilágosodáshoz nem kellenek hosszas tanulmányok, mivel egyetlen tudatos pillanat is elegendő hozzá, továbbá hogy a megvilágosodás nem csupán a buddhizmus szent szövegeit tanulmányozó és értő, művelt elit réteg számára érhető el, hanem bárki számára. Shenhui tevékenységét tehát siker koronázta, az északi iskola lassan kihalt, és helyét átvette a déli chan, az a vallási irányzat, melyet ma chan iskolaként tartunk számon.

Pap Melinda

iangsu

– a folyók és tavak földje

A Kína keleti partvidéke mentén húzódó Jiangsu tartományt a Jangce alsó folyása kíséri végig, egészen a Sárga-tengerig. A terület nagy része a Jangce hordalékos síkságaiból, illetve a folyam deltarendszeréből áll. Gazdag kiváló minőségű termőföldekben, melyeket folyók és csatornák kacsakaringós rendszere szabdal darabokra. Emellett tavak és hatalmas víztározók tarkítják a tartományt, ezért is nevezik a „*halak és rizs vidékének*” vagy a „*folyók és tavak földjének*”.

Jiangsu Ázsia egyik legvonzóbb turistacélpontja. Területe Magyarországnál némileg nagyobb (102.600 km²), lakossága majdnem 80 millió fő, ez Kína legsűrűbben lakott tartománya. Jiangsu 95%-a alföld, bár délnyugaton találhatunk kisebb hegyeket. A síkság 70.600 km²-en fekszik, a vizek 17.300 km²-en fedik le a területét. Jiangsu mezőgazdasági szempontból Kína egyik leggazdagabb régiója, ez elsősorban a viszonylag meleg éghajlatnak, közepes csapadékmennyiségnek és legfőképpen a termékeny talajnak köszönhető, mely a folyók hordalékából képződött. Szinte egész területén természetnek gabonaféléket, gyapotot és különféle olajos növényeket. Több mint 260 fajta teanövény, gyümölcs- és eperfa található itt, emellett még 1000 különböző zöldségfajtát is ültetnek. Jiangsu híres továbbá selyméről és az úgynevezett *biluochun* („zöld csiga tavasz”) tea termesztéséről. Az állatok közül említésre méltóak a fácánok, gyöngytyúk, vörös koronás darvak és a fehér hattyúk, melyeket gyakran lehet látni a partok mentén. Jiangsu mindemellett ásványkincsekben is bővelkedik.

A tartomány a szubtrópusi monszun övben fekszik, közepesen csapadékos, a nyári csapadék az egész évnek a felét teszi ki. A látogatásra a tavasz és az ősz a legmegfelelőbb, bár a hőmérséklet a nyári és a téli időszakban sem szélsőséges.

A kultúra központja

A mai Jiangsu főbb városai – Nanjing, Suzhou, Wuxi, Changzhou és Nantong – virágzó ipari-kereskedelmi központok, és bár a levegőszennyezés irritációkat és szemfájást okozhat, mindegyiknek megvan a maga vonzereje. Jiangsu immáron másfélezer éve gazdasági, tudományos és kulturális szempontból Kína egyik legfejlettebb régiója, oktatási és tudományos központ is. A tudományos intézmények, egyetemek és kutatóintézetek sűrűsége Kínában itt a legmagasabb. A tanulási szint mindig is az országos átlag felett volt. Az ipari össztermék az országban az egyik legmagasabb, a közlekedési hálózat rendkívül fejlett, sűrű, beleértve a vízi utakat, vasutat, repülőjáratokat és autópályákat is. Földrajzilag tulajdonképpen Shanghai is Jiangsuhoz tartozik, igaz, közigazgatásilag leválasztották róla.

A vizek földje

A jiangsui vidéket vizek – folyók, csatornák, tavak – hálózák be, közlekedési útvonalként is szolgálva. A hatalmas Jangce 400 km-es szakaszon folyik itt. A VII. század elején épült, egykoron 7–800 km hosszú Nagy-csatorna a világ leghosszabb mesterséges vízi útja, a régi Kína egyik mérnöki csodája volt, Pekinget kötötte össze Hangzhouval, s Jiangsun is

áthaladt. Annak idején a Jangce-medence adógabonáját szállították rajta a fővárosba, emellett a személy- és áruforgalomban is volt szerepe, és ez utóbbi funkciója a jiangsui szakaszon még ma is megvan. A Nanjinget érintő Qinhuai-folyót a legenda szerint az Első Császár egy hegy elbontásával vezette be a városba. Ami a tavakat illeti, Jiangsuban 290-et találunk belőlük, ezek közül a Hongze-tó Kína negyedik legnagyobb édesvízi tava. A harmadik legnagyobb a szintén itt fekvő Tai-tó, amely az utóbbi időben a gyors ipari fejlődés miatt erősen szennyeződött.

Jiangsut több mint 1000 km hosszan határolja tenger, így a halászat is fontos ágazat. A tenger gyümölcsei mellett a tartomány édesvízi halakban is bővelkedik (több mint 140 fajtát tartanak számon), a legjelentősebb halászszákmány a folyami rák és az angolna. A „Jangce három ínycsége”, úgymint a hilsa hal (egy trópusi heringféle), a makrélacsuka és a gömbhal, valamint a „Tai-tó három fehére”, vagyis a makréla, a sült apróhal és a fehér garnélarák nagy becsben tartott eledel.

Turizmus

Jiangsu nevezetes arról, hogy talán a legtöbb történelmi város itt található a tartományok közül: Nanjing, Suzhou, Yangzhou, Zhenjiang, Changshu, Xuzhou és Huai'an mind jelentős ősi települések. A tartományban 20 kiemelt turistacélpont, 23 erdős park, 6 üdülőkörzet és 416 kulturális örökségi helyszín várja a látogatókat.

Ezek mellett a konyhaművészet is jó ok Jiangsu felkeresésére: az itteni, kifinomult és friss Huaiyang konyha Kína nyolc gasztronómiai iskolájának

első holdhónapjának 16. napján megrendezett nanjingi városfal-mászás. A népszerű családi program a hagyomány szerint egészséges és nyugodt életet eredményez.

Suzhou

Nanjingnál is fontosabb turisztikai központ Suzhou, a Wu kultúra bölcsője. A „földi paradicsom” vagy „a Kelet Velencéje” elnevezések természeti szépségét, klasszikus kertjeit, csatornáit, hídjait és vizeit, hagyományos operáját és a helyi nyelvjárás finom nyelvi hangúlyait dicsérik. Suzhou úgy is ismert, mint „a selyem fővárosa”.

Évszázadok óta Suzhou fő látványosságai a kertjei, a klasszikus kínai kertművészet legismertebb alkotásai. Közülük kilenc a világörökségi listán is szerepel. Suzhou gazdasági teljesítménye is figyelemre méltó, gazdasági növekedése az elmúlt 5–10 évben a leggyorsabb volt Kínában, GDP-jét a régióban csak Shanghai haladja meg. Több mint 80 Fortune 500-as cégnek van itt irodája.

A Tai-tó és Wuxi

A Taihu (Tai-tó) Kína negyedik legnagyobb édesvízi tava, s régtől fogva a kirándulók kedvelt célpontja. A tó különleges formájú, lukacsos köveit már ezer éve is szívesen alkalmazták a kertépítésben. A Taihu partján üdülőövezetek, vidámparkok, kertek, kolostorok találhatók, illetve itt emelkedik a világ legnagyobb Buddha-szobra. A 88 méteres bronz alkotás 1997-ben készült el – a jelenlegi kínai viszonyokra jellemző módon a szoborállítás fő szorgalmazója a terület ateista párttitkára volt –, s mára a környék fontos attrakciójává

vált. A Tai-tó a legkönnyebben Wuxiból közelíthető meg, amely – hasonlóan a tartomány többi városához – ősi központ, tele műemlékekkel.

Egyéb látnivalók

Ha Jiangsuban járunk, mindenképpen érdemes ellátogatni a Nagy-csatornához, amelynek itteni szakaszait ma is használják. Kedvelt kirándulás a Suzhout a szomszédos Zhejiang tartomány fővárosával, Hangzhouval összekötő félnapos hajóút – ha a fedélzetről nézzük a városokat, falvakat, termőföldeket és hajóforgalmat, egészen közel kerülhetünk a klasszikus Kínához. Érdemes megtekinteni Yangzhout is, amely valaha a környék legvirágzóbb városa volt. Mára más kevésbé jelentős, de műemlékei megmaradtak. Szintén ősi város Zhenjiang, amely a Nagy-csatorna és a Jangce kereszteződésében fekszik, így régóta fontos közlekedési csomópont. Az utóbbi évtizedekben vált Kína egyik legismertebb turistacélpontjává a Zhouzhuang nevű, csatornák által behálózott kisváros, ahol szinte érintetlenül maradt fenn a késő császárkori épített környezet.

Jiangsu mindig is Kína egyik legnyitottabb tartománya volt, gazdagsága, kifinomult kultúrája hosszú ideje vonzza nemcsak más tartományok lakóit, de a külföldieket is. Shanghaiból könnyen megközelíthető, így látványosságaihoz eljutni viszonylag egyszerű – és mindenképpen megéri a fáradságot.

Ágoston Gergely

egyike. A fogásokhoz nagy mennyiségben használnak szóját, gyömbért, cukrot és shaoxing bort. A gypjasollós rák és a nanjingi sózott, préselt kacsa helyi különlegesség.

A Déli Főváros

A tartomány székhelye Nanjing. Hat és félmillióan lakják, Shanghaitól 300, Pekingtől 1200 km-re fekszik. A lakosság 98%-a han kínai, de 50 nemzeti kisebbség is jelen van. A város 2500 éves történelme a Hadakozó fejedelemségek időszakáig nyúlik vissza, s a „négy történelmi főváros” között tartják számon. Tíz korszakban szolgált fővárosul, legutóbb a 20. század első felében, a Kínai Köztársaság idején. Nanjing kínaiul annyit tesz: „Déli Főváros”, szemben az „Északi Főváros” Bejिंगgel, vagyis Pekinggel.

A Jangce mellett fekvő Nanjing mindig is kereskedelmi, oktatási, közlekedési, gazdasági központ volt a kelet-kínai régióban, ahol csak Shanghai előzi meg. Nanjing hivatalosan is Kína legbiztonságosabb városa. Nincs olyan nagy tumultus, mint a legtöbb kínai nagyvárosban, de így is mozgalmasabb, mint a legtöbb nyugati metropolisz. Nanjing és környéke tele van történelmi emlékekkel, különösen a Ming- és Qing-korból. Templomok, kolostorok, pagodák, paloták, sírkertek mellett állnak még a Ming-kori városfal egyes szakaszai is – ide elsősorban az épített örökség és a kínai történelem iránt érdeklődőknek érdemes ellátogatniuk. Érdekes hagyomány a minden év

Könyvajánló – új könyvek Kínáról

Az utóbbi időben sem maradtak olvasnivaló nélkül azok, akik érdeklődnek Kína iránt. Az alábbiakban néhány nemrég megjelent könyvet, illetve egy folyóiratszámot ajánlunk olvasóink figyelmébe.

Salát Gergely:

A régi Kína története Konfuciusz Könyvtár 1.

Budapest, ELTE Konfuciusz Intézet, 2010. 94 o., 1500 ft.

A könyv Kína történetét tárgyalja a legendás kezdetektől 1911-ig, a császárság bukásáig, s tartalmazza mindazokat az alapvető földrajzi és kulturális tudnivalókat, amelyek nélkül a kínai történelmi folyamatok és jelenségek csak nehezen érthetők meg. A munka elsősorban egyetemistáknak készült, a szerző célja az volt, hogy áttekinthető, tárgyyszerű és jól tanulható tankönyvet adjon a hallgatók kezébe. A kínai történelemkönyvek hagyományainak megfelelően a kínai történelmet – a bevezető fejezetek után – dinasztikaként tárgyalja, s igyekszik kiemelni az igazán fontos adatokat, személyeket és eseményeket. A mű tartalmazza a benne szereplő kínai nevek és kifejezések írásjegyeit is. A könyvet a főszövegtől jól elkülönítve kulturális érdekességek, forrásrészletek, kiegészítő megjegyzések színesítik. A munka – a diákok mellett – ajánlható mindazoknak, akik szeretnék megismerni Kína példátlanul hosszú történelmét, ugyanakkor nem kívánnak elveszni a részletekben. A *régi Kína története* az ELTE Konfuciusz Intézet új könyvsorozatának, a Konfuciusz Könyvtárnak az első kötete, amelyet hamarosan újabb kiadványok követek. A könyv szerzője az ELTE BTK Kínai Tanszékének adjunktusa, a Konfuciusz Krónika főszerkesztője. A munka teljes egészében ingyenesen letölthető a www.konfuciusz-intezet.hu/honlaprol.

megismerni Kína példátlanul hosszú történelmét, ugyanakkor nem kívánnak elveszni a részletekben. A *régi Kína története* az ELTE Konfuciusz Intézet új könyvsorozatának, a Konfuciusz Könyvtárnak az első kötete, amelyet hamarosan újabb kiadványok követek. A könyv szerzője az ELTE BTK Kínai Tanszékének adjunktusa, a Konfuciusz Krónika főszerkesztője. A munka teljes egészében ingyenesen letölthető a www.konfuciusz-intezet.hu/honlaprol.

Kínai történelem és kultúra Tanulmányok Ecsedy Ildikó emlékére Sinológiai Műhely 7.

Szerkesztette Hamar Imre és Salát Gergely.

Budapest, Balassi Kiadó, 2009. 256 o., 2500 ft.

Ecsedy Ildikót (1938–2004), a 20. századi magyar sinológia kiemelkedő alakját nemzetközileg is elismert tudósként tartották számon. Fő kutatási területe a kínai történelem volt, de foglalkozott esztétikával, irodalommal és más témákkal is. Halálának öt éves évfordulójára készítették el egykori tanítványai – jó részt az ELTE BTK Kínai Tanszékének oktatói és volt hallgatói – a jelen kötetet, amely tizenkét tanulmányt tartalmaz a kínai történelem és kultúra különböző területeiről.

A cikkek számos kérdéskört érintenek: van köztük jogtörténeti munka, több írás a kínai buddhizmussal foglalkozik, szó esik a kínai történetírásról, a középkori kínai–délkelet-ázsiai érintkezésről, a Ming-kori tolmácsokról, a magyarországi keleti műgyűjtésről, illetve a modern kori magyar–kínai és mongol–kínai kapcsolatokról. A tanulmányok – hasonlóan a Sinológiai Műhely sorozat többi kötetéhez – tudományos igényűek, de a könyvet mindenki haszonnal forgathatja, aki érdeklődik Kína múltja és jelene iránt. A könyv szerzői a mai magyar Kína-kutatás jeles képviselői, akik munkájukkal szeretett tanáruk, Ecsedy Ildikó előtt kívánnak tisztelegni.

Kína és a válság

Szerkesztette Inotai András és Juhász Ottó.

Budapest, Akadémiai Kiadó, 2010. 484 o., 3750 ft.

Az MTA Világgazdasági Kutatóintézet és a Miniszterelnöki Hivatal 2006-ban közös Kína-kutatási projektet indított, amelynek első szakaszát a *Kína: realitás és esély* (2008), második szakaszát a *Változó Kína* (2009), harmadik szakaszát pedig a *Kína és a válság* című tanulmánykötetek foglalják össze. Az utóbbi könyv kéziratát 2009 nyarán zárták le, így már szerepelnek benne a globális válság első évének tanulságai. A könyv kilenc terjedelmes tanulmányt tartalmaz modern Kína-kutatók és gazdasági-politikai szakemberek tollából, amelyek nem csupán a válság kínai hatásairól, illetve az ezekre adott kínai válaszokról adnak részletes elemzést, hanem Kína jelenlegi külföldi kapcsolatait is sokoldalúan bemutatják. A tanulmányokból kiderül, hogy bár a válság Kínát is súlyosan érintette, az ország megőrizte stabilitását és gazdasági prosperitását, s összességében nemzetközi pozícióiban megerősödve kerül ki a recesszióból. Külön cikkek foglalkoznak Kína, valamint az USA, az EU, Oroszország, Japán, Ausztrália stb. kapcsolataival. Aki a vaskos könyvet végigolvassa, jó képet alkothat magának arról, hogy milyen helyet foglal el Kína jelenleg a világban. Remélhetőleg a munkát nemcsak egyetemisták, szakemberek, érdeklődők fogják kezükbe venni, hanem a döntéshozók és a közvélemény formálói is.

Yu Dan:

Konfuciusz szívből **Ősi bölcsesség a ma emberének**

Fordította Zombory Klára. Budapest, Háttér Kiadó, 2009. 198 o., 2990 ft.

Yu Dan a Pekingi Tanárképző Egyetem professzor asszonya, a Film és Televíziós Média Tanszék vezetője, emellett országosan ismert médiaszemélyiség. Hírnevét Konfuciuszról és a konfucianizmusról tartott rendkívül népszerű előadás-sorozatával alapozta meg, amelyet 2006-ban közvetített a központi televízió. Az ennek alapján született könyv, a *Konfuciusz szívből* felkerült a sikerlistákra, több millió példányban kelt el Kínában, majd több mint húsz másik országban is kiadták. Yu Dan Konfuciusz tanítását nem valamiféle tiszteletre méltó, de rég érvényét veszett eszmerendszerként értelmezi, hanem olyan bölcsességgént, amely a ma emberének is segítséget nyújthat abban, amit a szerző a legfontosabbnak tart: hogy a lehető legjobb emberré váljunk. Így a könyv nem valamiféle unalmas filozófiai értekezés, hanem olvasmányos, anekdotázó, sok megszívlelendő tanulságot hordozó útmutató a kiegyensúlyozott, tartalmas élethez. Konfuciusz tanainak és a *Beszélgetések és mondásoknak* természetesen más értelmezései is lehetségesek, mint amelyet a szerző az olvasók kezébe ad – ugyanakkor az ő praktikus olvasata jól illusztrálja, hogy miért válhatott a konfucianizmus több mint kétezer évre a kínaiak életének legfontosabb vezérfonalává. A könyv jól illeszkedik a klasszikus kínai kultúra reneszánszának nevezhető folyamatba: a kínaiak egyre kevésbé várják kívülről a megoldásokat, ehelyett inkább visszatérnek saját hagyományaikhoz. E hagyományok egy részének általános érvényességét jelzi Yu Dan könyvének nemzetközi sikere. Kínaiul már a folytatás is elkészült (*Zhuangzi szívből*), s nem lenne meglepő, ha ez a könyv is hamarosan feltűnne a nyugati könyvespolcokon.

Damian Harper:

Kína **National Geographic Traveler**

Budapest, Geographia Kiadó,
2009. 400 o., 4500 ft.

Az utóbbi időkben számos Kínát vagy egy-egy kínai várost, régiót bemutató úti-könyv jelent meg magyarul, ezek némelyike kevésbé megbízható, de vannak közöttük magas színvonalú, igényes munkák is, amelyekkel nyugodtan nekivághatunk a Középső Birodalom felfedezésének. Ez utóbbiak közé tartozik a National Geographic Társaság nemrég magyarul is megjelent könyve. A kötet három részre oszlik: az elsőben történelmi-kulturális áttekintést olvashatunk, a másodikban régióról régióra végigjárhatjuk Kínát, a harmadik részben pedig hasznos úti tippeket és információkat találunk. A National Geographictól megszokott remek fényképek mellett a könyvben számos térképet, ábrát, illusztrációt találunk, s a jó kezelhetőséghez színekódok és egyéb célszerű segédeszközök is hozzájárulnak. Bizonyos kulturális érdekességeket a könyv a főszövegtől elkülönítve, keretes anyagként ismertet. A könyv szerzője korábban a legendás Lonely Planet sorozat kínai köteteinek egyik szerzője volt, így azt lehet mondani, hogy a munka ötvözi a Lonely Planet praktikusságát a National Geographic igényességével. A számtalan háttér-információ és a szép kivitel miatt az útikönyv azoknak is ajánlható, akik Kínát inkább saját fotelükből szeretnék megismerni.

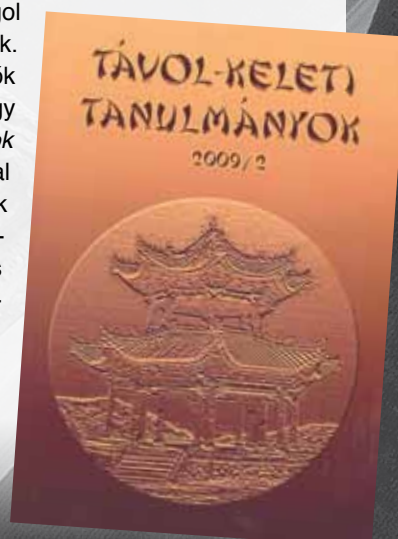

Távol-keleti Tanulmányok **2009/2.**

Főszerkesztő: Hamar Imre.

Budapest, ELTE BTK Távol-keleti Intézet. 162 o., á. n.

Az ELTE Konfuciusz Intézet által támogatott folyóirat második száma a nyitószámban megismert szerkezetet és tematikát követi. A Tanulmányok című részben hat tudományos cikk olvasható a klasszikus kínai, tibeti, koreai és japán kultúra különböző területeiről. A szerzők a Távol-keleti Intézet munkatársai. A Könyvszemle részben két recenzió, a Krónikában pedig négy konferencia-beszámoló található. A számot a tanulmányok kínai és angol nyelvű összefoglalói zárják. A szerkesztők és szerzők célja továbbra is az, hogy a *Távol-keleti Tanulmányok* a Kelet- és Belső-Ázsiával foglalkozó magyar kutatók fóruma legyen, ahol megoszthatják egymással és a nagyközönséggel kutatási eredményeiket, beszámolhatnak munkájukról, s adott esetben tudományos vitát folytathatnak egymással.

Wang Chong, a józan kritikus

Wang Chong (Kr. u. 27–97?) a kínai filozófia klasszikus korszaka után nem sokkal élt. Hírnevét a nagy filozófusok kritikájának, a különböző babonák, népszerű elképzelések részletes cáfolatának és a korabeli konfuciánus gondolkodás bírálatainak köszönhetette.

Wang Chong élete nagy részét szegénységben töltötte, csak alacsonyabb hivatalokat viselt, de azokat se hosszú ideig – kritikus, megalkuvásmentes természete miatt mindenhol idő előtt távoznia kellett. Hatalmas műveltségét állítólag úgy szerezte, hogy a könyvtárak soknál olvasta el a klasszikus műveket, mivel saját könyvtára nem volt pénze. Főműve, a 85 fejezetes *Mérlegelések* (*Lunheng*), korának egyik legeredetibb és legjózanabb alkotása. A szerző ebben a korabeli gondolkodókat foglalkoztató legfontosabb kérdéseket veszi sorra.

Test és lélek

A test és a lélek kapcsolatáról Wang Chong híres érvelésében kifejti: az ember a *yin* és a *yang* *qiből* – „párából” – áll össze, előbbi a testét, utóbbi pedig a mentális képességeit adja. A fizikai test és az éltető lehelet csak együttesen eredményezheti a megfontolás képességével is bíró, élettel telt emberi létezését. A halál beálltával az éltető lehelet távozása a testből visszavonhatatlan. Ahogyan a kialvó tűz után a láng és annak fénye sem tud fennmaradni önmagában, illetve a halt hamu sem tud lobogó tűzzé válni, úgy

egy halott sem válhat ismét életképes, gondolkodó, fizikai erővel bíró élőlényre, aki bármiféle hatással lehetne az élők világára.

Az elrendelésről

Wang tagadja, hogy az Ég a megszületést követően szándékoltan befolyásolhatná az ember életének alakulását, ugyanakkor elfogadja, hogy létezik egyfajta születéssel megkapott „elrendelés”, amit azonban további tényezők alakíthatnak. Az ember sorsát egyrészt – az égi *qi* révén – a születéskor megkapott elemek határozzák meg. Ezek biztosítják az egyén testi és lelki adottságait, illetve „előírányozott” életkörülményeit (gazdagság, elismerés, boldogság, dicsőség). Ezeket módosíthatja, hogy az egyes ember sorsa összefonódik az adott fejedelemség sorsával. Az eddigieket pedig az események szerencsés és szerencsétlen összetalálkozásai, véletlen egybeesései is befolyásolhatják, különböző irányokba és módokon.

Az Ég és az Ember

A népszerű korabeli konfuciánus nézet szerint az Ég céltudatosan hozta létre a dolgokat, az Ember pedig kitüntetett szereppel rendelkezik a dolgok között, és befolyással van az Égre. Wang Chong ezt tagadja: az ő értelmezésében a dolgokat felépítő *qi* mozgása és szétterjedése egy minden vágytól, szándéktól, céltudatosságtól mentes – égi – működés eredménye. A dolgok kialakulása a belső természetüknek megfelelően következik be, mint ahogy a megtermékenyülés után a magzat kifejlődése is magától megy végbe. Az ember, bár gondolkodó lény, csak egy az összes létező között, a világ nem érte és nem miatta lett olyan, amilyen. Wang elutasítja, hogy az ember cselekedeteinek erkölcsi milyensége az Égből reakciókat válthatna ki. Emiatt például a természeti csapásokat nem lehet elkerülni, hiszen az uralkodó erényessége – a konfuciánus felfogással szemben – egyszerűen nem

lehet befolyással a természetre.

A hagyomány tiszteletéről

Wang Chong szerint meg kell őrizni a hagyomány által felhalmozott értéket, de meg kell vizsgálni őket, és helyesbíteni kell a tévedéseket. Elutasítja, hogy a régi korok dicsőségesebbek, az emberek erényesebbek, az uralkodók bölcsebbek lettek volna. Szerinte a Han uralkodók között is találhatók kiválóak, a Han-kor pedig bizonyos értelemben – anyagi jólétben, stabilitásban, kiterjedésben – túlszárnyalja az előző korokat.

Az utókor

Wang Chong sajátos szerepet tölt be a kínai gondolkodás történetében. A hagyomány szerint voltak ugyan írástudók, akik művét vitatkozáskor kézikönyvként használták, azonban a 19. századig mégsem írtak hozzá kommentárt.

Wang célja a különböző nézetekben rejlő hamis tételek kigyomlálása volt, így valamennyi jelentős iskolát, tanítást, babonát, amit fontosnak tartott, részletesen megvizsgált. Egyszerre merített a különböző iskolák tanáiból, ugyanakkor kiváló kritikai érzéssel bírálta is azokat. Ennek következtében az általa képviselt gondolkodásmód jelentősen eltért a hagyomány fő vonulatától. Leginkább ennek köszönhetően filozófiája kettős megítélés alá esik. Egyrészt a kínai gondolkodás történetében mellőzött szerepet kapott, ám a kínai filozófiatörténet tárgyaló könyvek mégis a jelentős kínai gondolkodók közé sorolják, hiszen érveit, kritikáit, meglátásait mindenképpen a kínai filozófia kiemelkedő teljesítményei közé kell sorolni.

Szojka Éva Szilvia

Konfuciusz-kvíz

A Konfuciusz Krónika újból vetélkedőt hirdet olvasói számára. A feladat egyszerű: az alábbi tíz kérdésre kell válaszolni, s a megfejtéseket e-mailben vagy postai úton eljuttatni az ELTE Konfuciusz Intézetéhez 2011. január 15-ig. A kérdésekre a válaszok megtalálhatók a Konfuciusz Krónika jelen számának cikkeiben.

- 1.** Hogy hívják az ELTE Konfuciusz Intézet új könyvsorozatát?
- a. **Sinológiai Műhely**
 - b. **Konfuciusz Könyvtár**
 - c. **Konfuciusz Kincstár**
 - d. **Kínai Tárház**

- 2.** Mi az a durián?
- a. **Állatfaj**
 - b. **Bicikligumi**
 - c. **Gyomnövény**
 - d. **Gyümölcsféle**

- 3.** Kinek a főműve a *Mérlegelések*?
- a. **Wang Chong**
 - b. **Konfuciusz**
 - c. **Ban Zhao**
 - d. **Tao Yuanming**

- 4.** Hol született meg „Li Hongzhang raguja”?
- a. **Anhuiban**
 - b. **A Huangshanon**
 - c. **Amerikában**
 - d. **Jiangsuban**

- 5.** Kik a főszereplői a *Ki a mi anyukánk?* című rajzfilmnek?
- a. **Árva gyerekek**
 - b. **A Majomkirály és Nezha**
 - c. **Három szerzetes**
 - d. **Ebihalak**

- 6.** Ki volt híres hadvezér az alábbiak közül?
- a. **Ban Zhao**
 - b. **Ban Chao**
 - c. **Ban Gu**
 - d. **Ban Biao**

- 7.** Hány darabból áll egy tangram készlet?
- a. **3**
 - b. **5**
 - c. **7**
 - d. **9**

- 8.** Mikor készültek az első ismert papírkivágások?
- a. **Kr. e. 16–14. század**
 - b. **Kr. e. 5–4. század**
 - c. **5–6. század**
 - d. **10–11. század**

- 9.** Hogy hívják a Shanghai-i Expó kabalafiguráját?
- a. **Haibao**
 - b. **Fuwa**
 - c. **Shangbao**
 - d. **Haihai**

- 10.** Ki volt a chan buddhizmus ötödik pátriárkája?
- a. **Shenxiu**
 - b. **Hongren**
 - c. **Huineng**
 - d. **Shenhui**

A megfejtéseket e-mailen a media@konfuciuszintezet.hu, postán az ELTE Konfuciusz Intézet, 1088 Budapest, Múzeum krt. 4/F címre várjuk, 2011. január 15-ig. A megfejtést beküldők között értékes könyvnyereményeket sorsolunk ki. Kérjük a beküldőket, hogy nevük és e-mail címük mellett postacímüket is adják meg, hogy a nyereményt postázni tudjuk. Az ELTE Konfuciusz Intézet a személyes adatokat bizalmasan kezeli, azokat harmadik félnek nem adja ki.

Az előző számunkban megjelent kvíz helyes válaszai: 1. b, 2. c, 3. a, 4. d, 5. b, 6. d, 7. a, 8. b, 9. b, 10. a.

A szerencsés nyertesek: Czibula Zsuzsanna, Vass Ádám, Werler Hugó.

KÍNAI NYELVTANFOLYAMOK AZ ELTE KONFUCIUSZ INTÉZETBEN

Az ELTE Konfuciusz Intézet azzal a céllal alakult 2006 decemberében, hogy minden érdeklődő számára lehetőséget teremtsen a kínai nyelv megtanulására. A kínai a legtöbbek által anyanyelvként beszélt nyelv a világon, s a nyelvtanulók körében is egyre népszerűbb: becslések szerint 2010 végére világszerte már 100 millió külföldi fog kínaiul tanulni.

Ha kínaiul szeretne tanulni, válasszon minket,

- mert nálunk havonta indulnak ingyenes nyelvtanfolyamok is;
- mert az órákat kínai anyanyelvű vagy Kínában képzett magyar anyanyelvű tanárok tartják;
- mert a legmodernebb – nemzetközileg tesztelt és bevált – multimédiás tananyagokat használjuk;
- mert órabeosztásunk rugalmas, a diákok igényeihez alkalmazkodik;
- mert nálunk magánórákat is vehet;
- mert az ELTE Konfuciusz Intézetben tanulhat kínaiul a legkedvezőbb feltételek mellett;
- mert nálunk ingyenes nyelvtanfolyamok is indulnak;
- mert ez egy hosszú távra szóló befektetés;
- mert a kínai nyelv nem is olyan nehéz...

Intézetünk rendszeresen indít különböző szintű nyelvtanfolyamokat, nemcsak magánszemélyeknek, hanem cégeknek is.

Nyelvtanfolyamainkra
a beiratkozás folyamatos.

Jelentkezés:

- személyesen: az ELTE Konfuciusz Intézetben (1088 Budapest, Múzeum krt. 4/F I. 16.)
- telefonon: a 06-1-411-65-97 számon (H-P: 10.00–13.00, 14.00–18.00)
- interneten: a konfuciuszintezet.hu honlapon.

